

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Filip Strážnický

**Geografická analýza dlouhodobých změn rozšíření
muslimského obyvatelstva v Evropě**

Diplomová práce

Olomouc 2016

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Filip Strážnický (R140828)

Studijní obor: Učitelství geografie pro SŠ - Historie

Název práce: Geografická analýza dlouhodobých změn rozšíření muslimského obyvatelstva v Evropě

Title of thesis: Geographical analysis of long-term changes in the distribution of the European Muslim population

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Rozsah práce: 76 + 7 příloh

Abstrakt: Tato práce analyzuje geografické rozšíření muslimů v Evropě po roce 1945. Práce je zpracována na úrovni států Evropy (kromě Ruska a Turecka) a zachycuje geografické vymezení jader rozšíření muslimů v Evropě. Taktéž práce znázorňuje těžiště rozmístění. Vymezení jader i těžišť je kartograficky znázorněno.

Klíčová slova: analýza, muslimové, Evropa, islám, jádro rozmístění, těžiště rozmístění

Abstract: This thesis analyzes the geographic distribution of Muslims in Europe after 1945. This thesis is processed at the level of European countries (excluding Russia and Turkey) and captures the geographic definition of core expansion of Muslims in Europe. Also thesis shows the placement of gravity. Delimitation of the cores and centroids are processed cartographically.

Key words: Analysis, Muslims, Europe, Islam, the core placement, centroid placement

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně (pod vedením RNDr. Miloše Fňukala, Ph.D.) s použitím odborné literatury uvedené v seznamu zdrojů.

V Náměšti na Hané dne 15. 4. 2016

podpis

Na tomto místě bych rád poděkoval RNDr. Miloši Fňukalovi za velice cenné rady a poznámky při zpracování této diplomové práce, a také za velmi obětavý přístup.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Filip STRÁŽNICKÝ**
Osobní číslo: **R140828**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obory: **Historie**
Učitelství geografie pro střední školy
Název tématu: **Geografická analýza dlouhodobých změn rozšíření muslimského obyvatelstva v Evropě**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je analýza dlouhodobých změn prostorové distribuce muslimského obyvatelstva v Evropě v období po roce 1945. Autor provede historický exkurz do problematiky šíření islámu v Evropě před sledovaným obdobím (se zaměřením na vznik autochtonních muslimských komunit), dále analyzuje migrační proudy do Evropy s ohledem na náboženskou příslušnost imigrantů a zpracuje dostupné statistické údaje o trendech vývoje počtu a prostorové distribuce muslimů v evropských zemích s jejich výrazným zastoupením.

Příloha zadání diplomové práce

Seznam odborné literatury:

Učebnice a obecné přehledy religiozní geografie (např. Ellwood, Robert S. Alles, Gregory D. eds. (2007): *The encyclopedia of world religions*. Revised ed. Facts on File library of religion and mythology : Encyclopedia of world religions. Facts On File. xiv, 514 s. ISBN 978-0-8160-6141-9.; Encyclopaedia Britannica, Inc. (2006): *Britannica Encyclopedia of World Religions*. Chicago ; London ; New Delhi ; Paris ; Seoul ; Sydney ; Taipei ; Tokyo : Encyclopaedia Britannica, Inc. xviii, 1181 s. ISBN 978-1-59339-491-2.; Fárek, Martin Holba, Jiří Kropáček, Luboš Štampach, Ivan Tlášková, Zuzana Vojtíšek, Zdeněk (2008): *Základy religionistiky : Světová náboženství, nová náboženská hnutí a religionistika : Studijní texty pro pedagogy*. Pardubice : Univerzita Pardubice. 320 s. ISBN 978-80-7395-090-3.; Havlíček, Tomáš (2003): *Religiózní struktury a procesy v makroregionech světa*. IN: Jančák, Vít Chromý, Pavel Marada, Miroslav (eds.) (2003): *Geografie na cestách poznání: Sborník příspěvků k šedesátinám Ivana Bičíka*. str. 150162, Praha : Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje. ISBN 80-86561-10-0.; Matlovič, René (2001): *Geografia religii: náčrt problematiky*. Prešov : Fakulta humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove. 376 s. ISBN 80-8068-062-0)

Encyklopedické přehledy islámu (např. Campo, Juan Eduardo (2009): *Encyclopedia of Islam*. Facts on File library of religion and mythology : Encyclopedia of world religions. New York : Facts On File. 1, 750 s. ISBN 978-0-8160-5454-1.; Smailagić, Nerkez (1990): *Leksikon islama*. Sarajevo : Svjetlost. 686 s. ISBN 86-01-01813-0; The Encyclopaedia of Islam : new edition : Volume I-XII. Leiden : E. J. Brill, 1998-2004)

Atlasy religii (např. Denis, Jean-Pierre Frachon, Alain (eds.) (2007): *L'Atlas des religions [: pays par pays, les clés de la géopolitique]*; coédition La Vie, Le Monde. Paris: Malesherbes Publications, 194 pages, ISBN 2-9506-9043-5.; Ruthven, Malise Nanji, Azim (2005): *Historical atlas of the Islamic world* [eBook]. Thomson Gale. 208 s. ISBN 9780955006616)

Publikace o vztahu islámu a migrací (namátkou: Čičak-Chand, Ružica (1999): *Islam, etičnost i država: Balkan. Migracijske teme, Godina 15 (1999), br. 3 (rujan 1999), str. 263287. ISSN 0352-5600)*

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **20 000 - 24 000 slov**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **18. listopadu 2014**
Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2016**

L.S.

Prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 18. listopadu 2014

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Cíle práce, pracovní hypotézy a použité zdroje	12
2.1	Cíle práce.....	12
2.2	Pracovní hypotézy	13
2.3	Hlavní zdroje dat	14
3	Metody zpracování.....	15
3.1	Vlastní analýza	15
3.2	Jádra rozšíření muslimů v Evropě	16
3.3	Vymezení těžiště rozmístění muslimského obyvatelstva	16
4	Základní znaky a principy islámu	18
5	Historický exkurz.....	22
5.1	Evropská konfrontace s islámem	23
5.2	„Měnicí se“ Evropa?	26
6	Muslimové v Evropě.....	29
6.1	Zdroje dat.....	29
6.2	Jihovýchodní Evropa	31
6.3	Jižní a jihozápadní Evropa.....	34
6.4	Západní Evropa	36
6.5	Severní Evropa	39
6.6	Východní Evropa.....	42
6.7	Střední Evropa.....	44

6.8	Islám v České republice.....	46
7	Jádrové oblasti rozšíření muslimů v Evropě.....	47
7.1	Rok 1950	47
7.2	Rok 1960	48
7.3	Rok 1970	51
7.4	Rok 1980	53
7.5	Rok 1990	55
7.6	Rok 2000	57
7.7	Rok 2011	60
8	Těžiště prostorového rozšíření muslimské populace	62
9	Problém islámu v Evropě v hlavních geopolitických teoriích	64
10	Závěr	68
11	Summary	71
12	Použité zdroje a literatura.....	74
	Přílohy.....	77

1 Úvod

Islámské náboženství v současnosti nabírá především v evropském prostoru stále větší a větší „popularity“ (v pozitivním i negativním smyslu). Ve společnosti dochází k velkým tenzím, které souvisí s migrační krizí a příchodem především muslimského obyvatelstva do Evropy. Je proto obtížné zaujmout pozici „nezávislého pozorovatele“ tohoto společenského, ale i geografického fenoménu, který zřejmě ovlivní budoucí tvář Evropy. Je nutné podotknout, že v Evropě je muslimská menšina výrazně zastoupena již dnes. Šíření muslimů v Evropě není jev náhlý, jde o postupný a zdoluhavý proces. Faktem je, že muslimská kultura ovlivňovala Evropu vlastně už od svého vzniku. Muslimská populace se v Evropě výrazně projevila již při expanzi muslimských států na Pyrenejský poloostrov, později v pozdním středověku expanduje do Evropy z území dnešního Turecka Osmanská říše. Během této invaze také vznikají některé dodnes zažité stereotypy vnímání muslimů a jejich vztahu k evropským civilizačním hodnotám.

Růst islámských a islamistických politických hnutí i jejich radikálních džihadistických odnoží, teroristické útoky a růst bezpečnostních rizik mnohé z těchto stereotypů oživil. Např. Islámský stát, jehož činnost ovšem zcela vybočuje i z velmi konzervativních interpretací muslimského náboženství a je muslimskou společností většinou hodnocena jako popření jeho principů, deklaroval jako hranice budoucí islámské říše v Evropě nejzazší linii osmanského postupu do Evropy v 17. století. Podobně znepokojující byl faktický neúspěch „arabského jara“, které utvrdilo některé radikály v Evropě v jejich tezi o neslučitelnosti islámské civilizace s hodnotami liberální demokracie. Realitou současné Evropy se stal (opět) strach z islámu. V souvislosti s ním se vyskytují a do veřejné debaty běžně pronikají i velmi radikální xenofobní a někdy i vysloveně rasistické názory.

Postižení všech politických, hospodářských a kulturních souvislostí a důsledků šíření islámu v Evropě je zjevně nad možnosti textu závěrečné kvalifikační práce, náš cíl je poněkud skromnější a „geografičtější“: analýza změn prostorového rozšíření muslimů v Evropě po roce 1945. Různým geopolitickým a geostrategickým úvahám a teoriím se přirozeně nemůžeme vyhnout, v první řadě je ale budeme hodnotit z hlediska reálnosti jejich interpretace dosavadních změn prostorového rozšíření muslimské populace.

Téma muslimská expanze je velice aktuální a je nutné seriózně přistupovat k informacím, které jsou sdělovacími prostředky poskytovány. Prostorová analýza je časově omezena od roku 1945 do roku 2011. Také by práce měla čtenářům přiblížit hypotetický vývoj migrace v nejbližší budoucnosti.

V konečném důsledku by měla tato práce ukázat, jak se projevil fenomén migrace muslimů do Evropy v kontextu jednotlivých desetiletí. Pro lepší názornost práce obsahuje grafická znázornění rozšíření spolu s širším komentářem.

2 Cíle práce, pracovní hypotézy a použité zdroje

2.1 Cíle práce

Cílem této diplomové magisterské práce je analýza dlouhodobých změn prostorové distribuce muslimského obyvatelstva v Evropě v období po 2. světové válce.

Cíl práce bude realizován prostřednictvím několika dílčích cílů, konkrétně:

- 1) V diplomové práci bude zpracován teoretický rámec věrouky islámu. Součástí práce bude tedy i historický exkurz do problematiky. Jedná se především o islámské konfrontace s Evropou, ke kterým došlo v dějinách Evropy nesčetněkrát. Zmíněny budou základní historické milníky, které evropskou civilizaci nějakým zásadním způsobem ovlivnily. Evropská konfrontace s muslimskou civilizací neznamenal jen válečné konflikty. Mnoho muslimů se zabíralo medicínou, filozofií, astrologií aj. Na základě prozkoumaných historických skutečností bude zpracována kapitola „*Mění se Evropa?*“, která si klade za cíl jednoznačně určit a vymezit hlavní etapy migrace muslimů do Evropy, vznik autochtonních evropských muslimských komunit a historické proměny vnímání muslimů a islámu evropskou společností.
- 2) Dalším dílčím cílem práce je kritické zhodnocení údajů o počtu muslimů a „nemuslimů“ v evropských státech vyjma Turecka a Ruska (k těmto dvěma zemím jsou zkreslené údaje, neboť do statistik jsou započítány spolu s asijskou částí). Porovnávány budou údaje z jednotlivých desetiletí (1950, 1960, 1970, 1980, 1990, 2000 a 2011). K samotnému zpracování analýzy byla vytvořena databáze počtu muslimů v Evropě. Data jsou převážně ze sčítání lidu evropských zemí.
- 3) Třetím cílem je vypracování vlastní analýzy vývoje počtu muslimského obyvatelstva a jeho prostorové distribuce v Evropě. Pro názornost bude kapitola doplněna o grafickou část, ve které budou mapy prostorové distribuce muslimského obyvatelstva v Evropě v jednotlivých desetiletích. Taktéž budou zpracovány grafy, které budou znázorňovat jednotlivé podíly muslimů na všech obyvatelích jednotlivých států (v průběhu deseti let), které budou v práci rozděleny dle jednotlivých regionů. Na základě grafů bude možné komparovat jednotlivé regiony v rámci průběhu prostorové distribuce muslimů.

- 4) Diplomová práce bude obsahovat rovněž kapitolu zabývající se v hrubých obrysech současným evropským diskurzem vyvolaným vzestupem radikálního islamismu a migrační krizí s důrazem na „geopolitickou“ interpretaci těchto jevů. Budou shrnuty základní postoje autorů k problematice tak, jak je popisují ve svých vědeckých pracích.
- 5) Posledním cílem práce bude vymezení (odhad) možných důsledků narůstajícího počtu muslimů v Evropě, a také vytvoření pravděpodobného scénáře utváření budoucí Evropy.

2.2 Pracovní hypotézy

Lze předpokládat, že počet muslimů se ve všech evropských zemích zvyšuje a stále se zrychluje, snad s výjimkou zemí, které mají výrazně restriktivní migrační politiku. Práce by měla ve zhruba desetiletých časových průřezech vymezit geografický prostor rozšíření muslimů v Evropě. Lze předpokládat, že v 50. letech se v podstatě omezovalo na Balkánský poloostrov, právě zde se totiž historicky vytvořily autochtonní muslimské komunity, které v současnosti prakticky nejsou doplňovány migracemi.

V současnosti se v médiích diskutuje o migraci muslimů do Evropy ve velmi kritickém duchu. Objevují se názory, že islám Evropu zcela pohltní, a je nutné již v počátku migrační krizi vyřešit (v praxi omezit nebo zcela znemožnit). V diskusích se někdy používají silné xenofobní názory, a také růst radikálních „antiislámských“ hnutí, která podněcují obyvatele evropských zemí k nenávisti vůči muslimům. Práce by měla ukázat, že trend vývoje za posledních šedesát let není nijak dramatický a současné debaty o tom, zda hrozí nějaké globální střetnutí s muslimy, jsou zcela přehnané

Z hlediska vývoje rozšíření muslimů je možný tento hypotetický scénář:

- 1) V posledních šedesáti letech dochází k migračnímu proudu muslimů z oblasti Balkánského poloostrova do regionu západní Evropy.
- 2) Zcela jistě lze očekávat, že muslimská komunita se bude v různých částech Evropy chovat odlišně. Na územích, kde muslimové žijí dlouhou dobu, se adaptace migrantů bude daleko lépe snášet. V oblastech, kde nedošlo v historii k nějakému kulturnímu soužití s muslimy, je možná špatná adaptabilnost muslimského obyvatelstva v regionu.

- 3) Soužití s muslimy je v různých částech Evropy odlišné. V některých regionech se lidé mnohem více sžívají s muslimskou komunitou, která je součástí každodennosti jejich života. Pokud v některých evropských západních městech dojde k nějakému významnému aktu, který nakáže muslimům žít ve stejných městských oblastech, dojde k vytvoření muslimských „ghett“, která mohou být pro obyvatelstvo žijící v blízkosti těchto ghett důvodem pro případně odstěhování, např.: ze strachu z konfliktu.
- 4) Muslimská expanze je pro některé evropské obyvatele aktem, který vytváří strach ze šíření islámu a postupnému získávání moci muslimy v Evropě. Práce by měla ukázat na základě statistických údajů, že strach z muslimské „invaze“ je přehnaný.
- 5) Stěhování muslimů do Evropy nebylo od 50. let motivováno kulturním podtextem. Hlavní důvody byly ekonomické. Muslimské obyvatelstvo především z Turecka a Blízkého východu pak vytvořilo levnou pracovní sílu pro státy především západní Evropy.
- 6) Je možné sledovat postupný nárůst muslimského obyvatelstva ve střední Evropě s porovnáním s ostatními regiony.

2.3 Hlavní zdroje dat

Primárním zdrojem statistických dat byla kniha od Houssaina Kettaniho: *The World Muslim Population*. Lze k ní přirozeně mít řadu metodologických výhrad, avšak jako zdroj statistických dat z jednotlivých sčítání je neocenitelná. Velmi cenným zdrojem informací byla rovněž Haeriho práce *Základy islámu*, která popisuje teorii víry islámu v kontextu společnosti. Dalšími teoretickými zdroji byly obecné encyklopedie islámu a různá skripta či knihy zabývající se religiozitou. Pro pochopení vztahu islámu a Evropy byly použity především cizojazyčné články (Borge Schantz: *Islam in Europe: Threat or Challenge to Christianity?*, Enes Karic: *Is 'Euro-Islam' a Myth, Challenge or a Real Opportunity for Muslims and Europe?*, Robert Bogešić: *Europa između kršćanstva i islama*), a také knihy/sborníky zabývající se danou problematikou (LAQUEUR, Walter: *Poslední dny Evropy: humanistická Evropa nebo islamistická Eurábie?: analýza, perspektiva, prognóza, řešení*. Praha 2006. 183 s.; CHMAITILIOVÁ, Dina (ed.). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí?*. Praha 2006.).

V neposlední řadě se zdrojem informací staly přednášky z předmětu Problémové oblasti současného světa na PřF UPOL.

3 Metody zpracování

3.1 Vlastní analýza

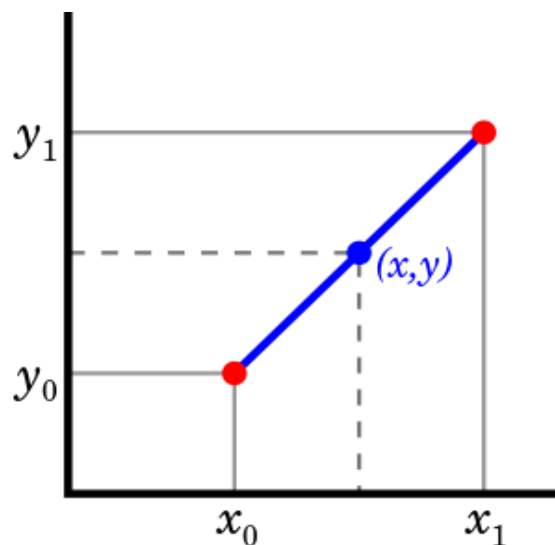
Tato práce je založena na kritickém zhodnocení získaných dat o počtu muslimů ve státech Evropy a syntéze informací, které jsou dostupné z literatury zabývající se tématem. Literatura k problematice muslimů v Evropě je převážně historického charakteru, tj. poskytuje především ucelený obraz o historii vzájemného soužití muslimské civilizace s evropskou. Statistické údaje byly převzaty z velké míry ze sčítání lidu jednotlivých evropských zemí. Je nutné podotknout, že veškerá data jsou sbírána na vymezení současných hranic evropských států.

Pokud k vybraným letům nebyla dostupná příslušná data, tak se přikročilo k odhadu pomocí matematické metody, tedy lineární interpolace. Příkladně pokud známe údaje z let 1986 a 1994, použijeme pro získání dat z roku 1990 lineární interpolaci. Zjistí se časový rozdíl v letech a počet muslimů (v případě této diplomové práce). Na základě těchto dvou proměnných se vypočítá spojitá hodnota, která nám v podstatě určí, jakým způsobem se průběh vývoje počtu ubírá. Jedná se zjednodušeně o metodu pro zaplnění „prázdných míst v tabulce“.

Pro potřeby práce bude vypočtena lineární interpolace mezi dvěma známými body. Požadovanou hodnotu vypočítáme dle vztahu:

$$y = y_0 + (x - x_0) \frac{y_1 - y_0}{x_1 - x_0}$$

Pro názornost a lepší pochopení teorie výpočtu lineární interpolace poslouží graf (vpravo), Za osu x můžeme pokládat jednotlivé roky vývoje a za osu y jednotlivé

Obr. č. 1 – Graf lineární interpolace

(zdroj: Lineární interpolace. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Line%C3%A1rn%C3%AD_interpolace

informace o počtu hledaného jevu. Pokud je známá hodnota počtu hledaného jevu (y_0, y_1) a k nim vztahující se roky na ose x (x_0, x_1), tak lze určit průměrnou hodnotu počtu sledovaného jevu v daném roce.

3.2 Jádra rozšíření muslimů v Evropě

Diplomová práce obsahuje mapy vývoje rozšíření muslimů v jednotlivých státech Evropy. Analýza je pro každý stát vypracována samostatně v jednotlivých desetiletích. Na základě víceleté analýzy bude možné mapy komparovat. Jádrové oblasti jsou vymezeny takto: u každého státu v jednotlivém roce se vypočítá procentuální podíl muslimů na celkovém počtu muslimů určitého státu v Evropě. Následně se dle tohoto podílu seřadí sestupně jednotlivé státy. Jako jádrové oblasti jsou poté označeny státy, které tvoří v seznamu nepřerušovanou řadu počínající státem s nejvyšším podílem muslimů pro daný určitý evropský stát a zároveň splňující kritérium, přičemž kumulativní součet absolutních počtů muslimů dosáhne 50% celkového počtu muslimů v Evropě. V praxi většinou není možné dosáhnout uvedeným způsobem přesně 50% hranice; stát, který by kumulativní součet překročil, se k jádru přiřazuje pouze v případě, že po jeho započtení bude podíl muslimského obyvatelstva „blíže“ k hranici 50%, než bez jeho započtení.

3.3 Vymezení těžiště rozmístění muslimského obyvatelstva

Součástí diplomové práce je vymezení těžiště rozšíření muslimského obyvatelstva v Evropě od roku 1950 po rok 2011. Metoda vymezení těžiště rozšíření muslimů v Evropě použitá v práci chápe těžiště jako (aritmeticky) průměrnou polohu všech obyvatel, kteří se vyznačují daným znakem, vyjádřeným ve sférických souřadnicích. Jelikož neznáme přesnou polohu každého obyvatele, v praxi nahrazujeme reálné souřadnice souřadnicemi geografického středu státu, ve kterém daná osoba žije. Zeměpisná šířka a zeměpisná délka těžiště je pak ztotožněna s váženým aritmetickým průměrem zeměpisných šířek a délek geografických středů evropských zemí, přičemž jako váhy slouží počty muslimů v dané zemi, tj. po určení zeměpisných souřadnic středu jednotlivých zemí se zeměpisná šířka středu státu a zeměpisná délka středu státu vynásobí počtem muslimů. Vzniknou tedy ke každému státu jednotlivé součiny počtu muslimů v zemi a jednotlivých zeměpisných souřadnic. Následně se u všech států sečtou počty muslimů, a také jednotlivé zeměpisné souřadnice. Vznikne tedy suma zeměpisné délky, suma zeměpisné šířky a suma muslimů ze všech evropských států za

dané desetiletí. Poté se jednotlivé sumy zeměpisných souřadnic vydělí absolutním součtem všech muslimů v zemích a vznikne těžiště prostorové distribuce muslimů v evropských zemích. Tím, že se těžiště v jednotlivých desetiletích mění, dokazuje, že muslimská populace nesetrvávala na jednom místě, kde by si vytvořila trvalé osídlení, ale vzhledem k historickým okolnostem byla lokalita osídlení muslimů v Evropě v posledních šedesáti letech velmi proměnlivá.

4 Základní znaky a principy islámu

Islám je na světě druhým nejrozšířenějším náboženstvím. Většina náboženských učení se snaží o získání dalších přívrženců. Islám v tomto ohledu není výjimkou. Naopak je „misijně“ velmi aktivní a z hlediska rychlosti šíření je islámská víra na světě nejvýznamnější.¹ V současnosti je tematika islámu v médiích velmi diskutována, především ve spojení s migrační krizí. Zhruba pětina obyvatel světa je vyznání islámského. Největší podíl muslimů na světě má Asie a severní Afrika.

Jedná se o monoteistický religiózní systém. Bůh (Alláh², الله) je spolu s prorokem Muhammadem nejvýznamnějším zosobněním islámu. Zajímavostí je, že islám uznává i další dřívější proroky, ovšem fakticky zmiňuje jen čtyři nejvýznamnější: Abraháma, Noa, Mojžíše a Ježíše. Muhammad je chápán jako prorok, jehož zjevení jsou neúplnější a nejdokonalejší. Předěšlá proroctví nemění, ta zůstávají i nadále platná, jen je doplňuje a upřesňuje tam, kde došlo k nějakým zkreslením, mylným interpretacím či pochybnostem.³ Ve srovnání s křesťanstvím, kde základní knihou je Bible (Starý a Nový zákon), se v islámu setkáváme s množstvím klíčových knih, které patří k islámské věrouce. Jsou to: Korán (svatá kniha islámu), tzv. hadíthy (Muhammadovy výroky a činy), biblický Mojžíšův zákon, Žalmy a Ježíšovo evangelium.⁴

Pojem islám je odvozen od arabského slovního kořene –s–l–m–, který se vyskytuje ve slovech s významem mír, pokoj, ale také podřízení se.⁵ Základním článkem islámu je *dín*, tj. životní smír, který je založen na představě jednoho Boha spolu se všemi božskými atributy a skutky. Dín lze tedy vyjádřit jako přijetí Boha a odevzdání se mu.⁶ Islámská věrouka je založena na šesti člancích víry, tzn. na víře v jednoho Boha, víře v anděly, víře ve všechna písmena svatá, víře v soudný den, víře v posly Boží a nakonec víře v osud (dobrý i špatný). Andělé jsou stejně jako v křesťanství hierarchizováni. Archanděl Gabriel (arabsky Džibril) přinesl Muhammadovi Korán, dále andělé: Michael, Málík (strážce pekla), andělé smrti:

¹ BOGEŠIĆ, Robert: *Europa između kršćanstva i islama*. Kairos: Evangelical Journal of Theology, 6, 2012, s. 76.

² Nejde o vlastní jméno, ale o arabské slovo s významem „bůh“ s určitým členem, český ekvivalent by byl „Bůh“, resp. „ten Bůh“

³ HAERI, Šajch Fadhlalla: *Základy islámu: tradice, historie, vývoj, současnost*. Olomouc 1997, s. 34.

⁴ BOGEŠIĆ, Robert: *Europa između kršćanstva i islama*. Kairos: Evangelical Journal of Theology, 6, 2012, s. 74.

⁵ VLČEK, Miroslav: *Nástin religionistiky: přehled dějin náboženství etického zlomu I*. Praha 2012, s. 159.

⁶ HAERI, Šajch Fadhlalla: *Základy islámu: tradice, historie, vývoj, současnost*. Olomouc 1997, s. 57.

Munkar a Nakír. Z andělů se vyčlenil jediný anděl, a sice: Iblís (totožný se Satanem).⁷ Korán je u muslimů všudypřítomný a je nutné, aby se muslimové učili učení Koránu již v útlém věku.⁸

Islámské právo se nazývá šaría. Jedná se o souhrn řádu od Boha, v podstatě neproměnný morální zákon.⁹ Muslimové se ve svém náboženství opírají o tzv. pět pilířů islámu.

Prvním pilířem je *šáhada* (vyznání víry). Jedná se o samotné přijetí víry v Alláha jako jediného Boha spolu s prorokem Muhammadem. Každý člověk, který chce konvertovat k muslimům, musí pronést islámskou šahádu, která zní: „ لا إله إلا الله محمد رسول الله“ (*Ašhadu an lá iláha illá 'lláh wa Muhammadan rasúlu 'illáh*). Český překlad: „Vyznávám, že není božstva kromě Boha a Muhammad je posel Boží.“¹⁰

Druhý pilíř se nazývá *salát* (modlitba). Muslimové se modlí pětkrát denně a samotná modlitba se řídí dle striktních regulí. Čas pro modlitby je stanovený dle denního rytmu (úsvit, poledne, odpoledne, období po západu Slunce a noc). Důležité jsou při modlitbě postoje (stoj, úklony a klečení s obličejem u země), které jsou charakteristické pro islám. Pokud muslim zanedbá modlitbu, musí ji nahradit. Takový akt se nazývá *qadá'*.¹¹ Samotnému aktu modlitby předchází tzv. *wudú* (omývání). Jedná se o očištění údů (skutků) a dalších skutků, které nejsou založeny na náboženské podstatě islámu. Muslimové se modlí čelem ve směru k Mekce, k posvátnému chrámu Ka'ba. Právě zde byly před příchodem Muhammada uctívány, především rodem Kurajšovců, ženská božstva.¹²

Třetím pilířem islámu je *saum* (půst). Půst není jen otázkou islámu, nýbrž všech „prorockých“ náboženství. Muslimové udržují půst v devátém měsíci muslimského roku, čili ramadánu. Tento měsíc je ve světě velmi známý a médií zprofanovaný.

⁷ VLČEK, Miroslav: *Nástin religionistiky: přehled dějin náboženství etického zlomu I*. Praha 2012, s. 170.

⁸ ROBINSON, Francis: *Svět islámu: kulturní atlas*. Praha 1996, s. 180.

⁹ KROPÁČEK, Luboš: *Duchovní cesty islámu: přehled dějin náboženství etického zlomu I*. Praha 2011, s. 117, srov. též jinak zcela xenofobní text WARNER, Bill: *Právo šaría pro nemuslimy*. Brno 2014, s. 10

¹⁰ KROPÁČEK, Luboš: *Duchovní cesty islámu: přehled dějin náboženství etického zlomu I*. Praha 2011, s. 92.

¹¹ Tamtéž, s. 97

¹² VLČEK, Miroslav: *Nástin religionistiky: přehled dějin náboženství etického zlomu I*. Praha 2012, s. 175.

Za denního světla se během ramadánu muslimové zdržují hněvu, pomluv, ale také intimního styku.¹³ Pro muslima dochází nejen k velké očistě duševní, ale také fyzické.

Čtvrtý pilíř se nazývá *zakát* (dobročinnost). Jedná se o náboženskou daň, která je v současnosti formou peněz vybírána od muslimů. Jedná se přibližně o 2,0–2,5 % z platu.¹⁴ V minulosti se za náboženskou daň považovaly především předměty naturální povahy.

Posledním pilířem je *hadždž* (putování). Je všeobecně známo, že každý muslim by měl minimálně jedenkrát za život navštívit Mekku, čili vykonat hadždž. Samotná cesta se dělí na několik fází.¹⁵ Pout' do Mekky je řízena určitými pravidly, kterými se musí každý muslim držet. Muslim by měl být zdravý, bez dluhů, a také dostatečně zabezpečen, aby pokryl náklady na cestu a na něm závislých lidí po dobu, kdy bude cestu podnikat.¹⁶

Samotnou kapitolou je *džihád* (zápas pro dobro), který je v literatuře označován za složku islámské věrouky, která patří neoddělitelně k pěti pilířům. Všem muslimům je nařízen džihád. Džihád se dělí na *Velký džihád*, který je v podstatě v duševní rovině, a *Malý džihád*, který je chápán jako přímý boj proti jinověrcům, tj. vyznavačům jiného náboženství než muslimského. Pro vyhlášení džihádu musí být pouze dobré (správné) důvody, tzn. že předtím byly zcela vyčerpány možnosti jednání mezi konfliktními stranami. Islám se oproti křesťanství vymezuje svým základním pojetím. Křesťané věří v tzv. Svatou Trojici – Otec, Syn a Duch svatý; zatímco v islámu svatá trojice neexistuje. Paradoxem je, že obě náboženství svým původem vychází z jednoho, a sice z judaismu.

Islám se poprvé v dějinách objevuje s příchodem proroka Muhammada (celým jménem Muhammad ibn Abdallah ibn al-Muttalib), který žil v 6. / 7. století n. l. Narodil se v rodině obchodníků. V dětství ztratil rodiče. V 25 letech se oženil se ženou jménem Chadídža, se kterou měl čtyři dcery. V dospělosti Muhammad navštěvoval jeskyni Híra, nedaleko Mekky, kde rozjímal a modlil se. Později se mu zde údajně zjevil Archanděl Gabriel (Džibríl)¹⁷ a seslal Muhammadovi poselství, které měl dále rozšiřovat. První

¹³ ROBINSON, Francis: *Svět islámu: kulturní atlas*. Praha 1996, s. 190.

¹⁴ HAERI, Šajch Fadhlalla: *Základy islámu: tradice, historie, vývoj, současnost*. Olomouc 1997, s. 63.

¹⁵ Tamtéž, s. 64-65.

¹⁶ ROBINSON, Francis: *Svět islámu: kulturní atlas*. Praha 1996, s. 192.

¹⁷ VLČEK, Miroslav: *Nástin religionistiky: přehled dějin náboženství etického zlomu I*. Praha 2012, s. 161.

vidění měl Muhammad kolem roku 610/611.¹⁸ Toto poselství později vešlo do dějin jako *súry*, součást posvátné knihy Korán. Muhammad dále rozšiřoval Korán v Mekce. Setkal se zde s nevolí obyvatel, kteří se báli, že Muhammad se svými novými myšlenkami zpřetrhá společenské zvyky a již zakořeněné modlářství.¹⁹ Rod Kurajšovců (obchodníci) v Mekce například požadoval, aby Muhammad do své věrouky zařadil i doposud uctívaná starší božstva.²⁰ Muhammad tedy odešel do Medíny. Tato cesta dlouhá přibližně 350 kilometrů se vnesla do paměti jako tzv. *hidžra*. Od roku 622, kdy Muhammad podnikl tuto emigraci, Muslimové počítají svůj islámský letopočet (muslimský lunární kalendář). Rok 622 byl stanoven až sedmnáct let po Muhammadově cestě. Zavedením tohoto velkého historického milníku se zapsal do dějin chalífa Umar.²¹

V Medině Muhammad založil tzv. *ummu* (muslimskou obec), tedy propojení církve a státu a vyhlásil tzv. džihád (boj za víru). Džihád Muhammada dovedl roku 630 nazpět do Mekky, odkud se šířila muslimská věrouka dále do světa. Po Muhammadově smrti muslimskou společnost zasáhlo rozštěpení na dvě větve – *sunnity a šiíty*. Hlavní rozkol panoval v otázce nástupnictví. Muslimové si zvolili nástupcem Muhammadova blízkého společníka Abú Bakra, proti němuž se vytvořila opozice (ší'at Alí – Alího strana)²², která chtěla, aby v čele chalífátu stál Muhammadův bratranec Alí. Muslimská společnost, jako každá jiná sekulární společnost, potřebuje následovat vůdce, v němž se spojují boží vlastnosti s uznávanými kvalitami a schopnostmi. Tento člověk se nazývá v islámském prostředí *imám*.²³ Muhammad při návratu z Mediny do Mekky prohlásil, že Alí bude nástupcem (imámem), ovšem jisté frakce interpretovaly toto sdělení poněkud jinak. Alí byl považován „pouze“ za duchovního nástupce, nikoliv za politického.²⁴ Členové této opozice se nazývají šiítové, zatímco stoupenci Abú Bakra sunnité.

¹⁸ VLČEK, Miroslav: *Nástin religionistiky: přehled dějin náboženství etického zlomu I*. Praha 2012, s. 157.

¹⁹ HAERI, Šajch Fadhlalla: *Základy islámu: tradice, historie, vývoj, současnost*. Olomouc 1997, s. 27.

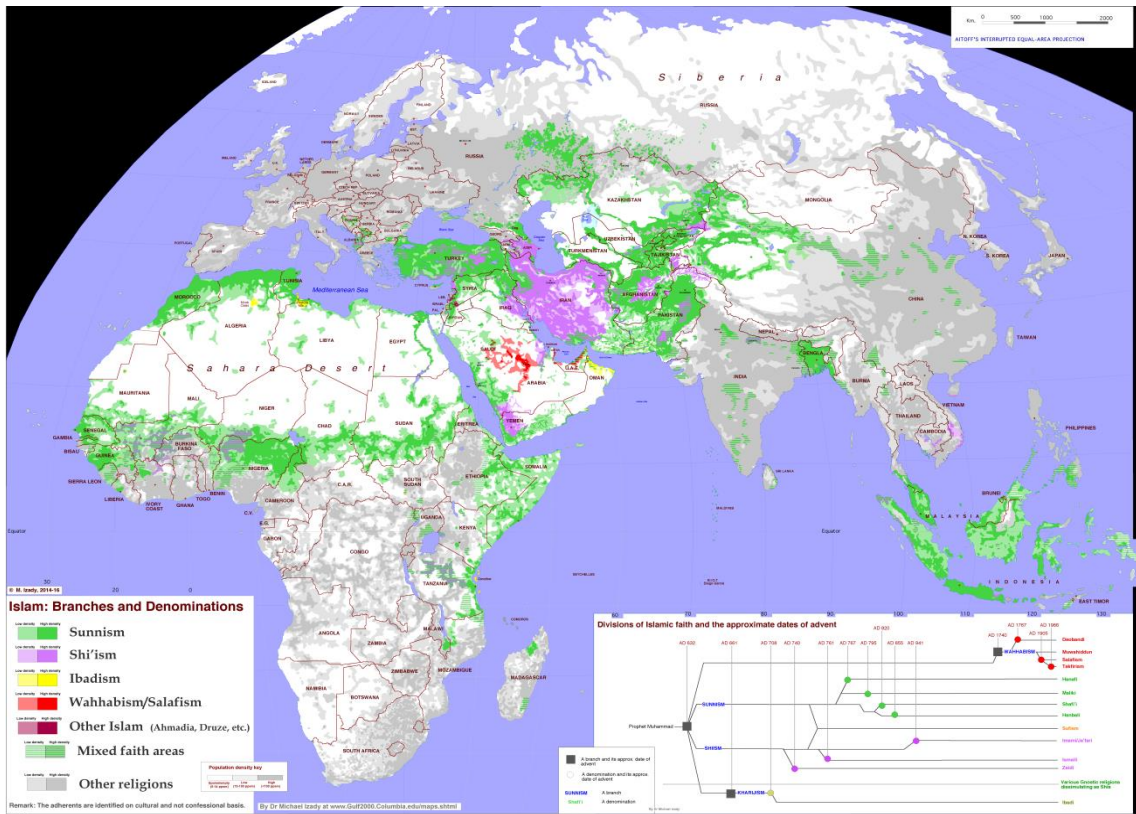
²⁰ KROPÁČEK, Luboš: *Duchovní cesty islámu: přehled dějin náboženství etického zlomu I*. Praha 2011, s. 15.

²¹ Tamtéž, s. 16.

²² VLČEK, Miroslav: *Nástin religionistiky: přehled dějin náboženství etického zlomu I*. Praha 2012, s. 177.

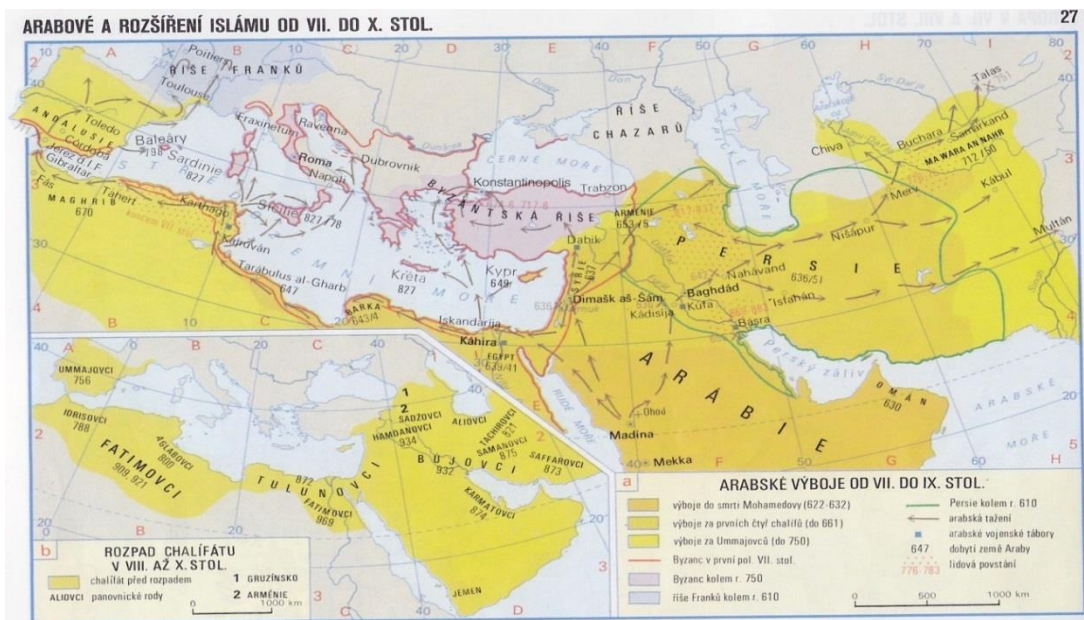
²³ HAERI, Šajch Fadhlalla: *Základy islámu: tradice, historie, vývoj, současnost*. Olomouc 1997, s. 42.

²⁴ Tamtéž, s. 30.

Obr. č. 2 - Mapa současného rozšíření sunnitů a šiitů

Zdroj: The Gulf/2000 Project – SIPA- COLUMBIA UUNIVERSITY Dostupné z: http://gulf2000.columbia.edu/images/maps/Islam_Branches_Denom_lg.png

Obr. č. 3 - Rozšíření islámu od 7. do 10. století
(zdroj: Atlas světových dějin: 1. díl. Pravěk - středověk. Praha 2007, s. 20.)

5 Historický exkurz

5.1 Evropská konfrontace s islámem

Islám ovlivňoval Evropu po celá staletí. Velmi často je islám ve spojení s Evropou chápán jako cizorodý element, ve skutečnosti ale byl dlouhou dobu integrální součástí evropské kultury, která ovlivňovala zdejší země politicky, hospodářsky a kulturně. Ve Španělsku jsou dokladem islámského působení úchvatné stavby jako například Alhambra (středověké sídlo maurským vládců), jedinečný komplex paláců západně od Granady na zalesněném vrcholku al-Sabika. Celý komplex, bohatý na výzdobu, byl dokončen v 15. století.²⁵ Po převzetí moci nad tímto územím křesťany byl komplex Alhambra částečně pobořen; zejména prvním španělským králem Karlem V. Habsburským (velkým obráncem křesťanství). Dalším „islámským“ architektonickým skvostem v Evropě je Córdobská mešita se svými sloupy, a také v neposlední řadě byzantský chrám Hagia Sofía přestavěný na mešitu. Na něm lze vidět propojení byzantské kulturní tradice s islámskou kulturou. Muslimové ovlivňovali evropskou civilizaci i filozofii. Ibn Rušd (Averroes) se stal ve 12. století nejslavnějším arabským komentátorem Aristotelského učení. Dalším významným muslimem byl Avicenna, arabsko-perský lékař, který žil v 11. století. Stejně jako Ibn Rušd znal dílo Aristotela. Sepsal dílo *Kanon lékařství*, čili systematická učebnice medicíny, která byla později přeložena do latiny a využívána v křesťanském prostředí.²⁶ Lékařství se věnoval také Moše ben Majmon (Maimonides), žid, který konvertoval k islámu. Působil též v Egyptě jako hlavní rabbi egyptských židů a mj. jako osobní lékař sultána Saladína. Sepsal dílo *Vůdce pobloudilých*. Jednalo se o spis, který odůvodňoval židovství. Dílo je velmi ceněno muslimy i křesťany.²⁷ Nejde nezmínit v této části i další významná jména: Al-Kindí (astrolog, astronom, komentátor Aristotela), Ibn Chaldún (učenec, filozof), a také Al-Ghazali (islámská obdoba „evropského“ Tomáše Akvinského).²⁸ Velká válečná tažení muslimských vládců budila v Evropě značné obavy především na konci středověku a v raném novověku. V jihozápadní Evropě na Pyrenejském poloostrově vzniká od poloviny osmého století Córdobský emirát. Emírové pocházeli z rodu

²⁵ Výstavba započala v druhé polovině 9. století

²⁶ *Masarykův slovník naučný: lidová encyklopedie všeobecných vědomostí*. Praha 1925, s. 334.

²⁷ *Masarykův slovník naučný: lidová encyklopedie všeobecných vědomostí*. Praha 1929, s. 673.

²⁸ IMBO, Samuel O.: Islam in Europe: *Current Trends and Future Challenges*. *Philosophia Africana*, 13, 2010/ 2011, s. 53. In:

[https://www.pdcnet.org/C1257CB5005839B6/file/43E0420154E5FD1FC1257CBE004F01D0/\\$FILE/phil_africana_2010_0013_0002_0005_0022.pdf](https://www.pdcnet.org/C1257CB5005839B6/file/43E0420154E5FD1FC1257CBE004F01D0/$FILE/phil_africana_2010_0013_0002_0005_0022.pdf) [cit. 2016-04-12].

Ummajovců, kteří pod nátlakem dalšího významného arabského rodu Abbásovců opustili svoji původní vlast a přesídlili se právě na území dnešního Španělska a Portugalska. Arabská expanze byla zastavena až vojsky franského krále Karla Martela, který porazil arabská vojska v roce 732 v bitvě u Tours. V 10. století se Córdobaský emirát mění na chalífát, v jehož čele stál Abd ar-Rahmán III. V 11. století se chalífát rozpadá v menší muslimská území zvané taifas²⁹.

Obr. č. 4 - Mapa Pyrenejského poloostrova
(zdroj: Atlas světových dějin: 1. díl. Pravek-středověk. Praha 2007, s. 40)

Muslimové byli z území Pyrenejského poloostrova vyhnáni až v roce 1492, kdy končí reconquista.

Jihozápadní Evropa nebyla jediným místem, kde muslimové výrazným působením ovlivnili tamní kulturu. Ve středověku se v oblasti dnešního Turecka rozkládala velká Byzantská říše. Tuto oblast silně ohrožovali Seldžukové. Nájezdy turkických kmenů vyprovokovaly Evropu ke křížovým výpravám, které byly vyhlášovány nejen proti muslimům, ale také proti všem kacířům a pohanům. Za velký úspěch Turků je považován rok 1453, kdy je dobyt Konstantinopol, hlavní město Byzantské říše. Muslimové nadále postupem času expandovali dále do Evropy. Zatímco v jihozápadní Evropě končí „muslimská éra“, tak v jihovýchodní Evropě muslimové nabírají síly. Balkánský poloostrov začíná být víceméně prostorem, kde je islám určujícím kulturním znakem a způsobem života místních obyvatel.

Konfrontace s muslimy zasáhla v období středověku i české země. Roku 1526 umírá v bitvě u Moháče český král Ludvík Jagellonský. Turkové šířili svoji moc dále severněji do Evropy. Obsazují Balkánský poloostrov a roku 1529 neúspěšně obléhají Vídeň. Moc muslimů sílila až do bitvy u Lepanta roku 1571. Zde jsou osmanská vojska rozdracena Svatou ligou (spojenectví zemí bojujících proti nepřítelům křesťanství).

²⁹ ALKHATEEB, Firas: *Disunity in al-Andalus: The Taifa Period*. In: <http://lostislamichistory.com/disunity-in-al-andalus-the-taifa-period/> [cit. 2016-04-10]

Porážkou osmanských Turků u Lepanta začíná postupný úpadek Osmanské říše, a také celkové oslabení moci muslimů na Balkánském poloostrově. V 15.–17. století existoval na území jihovýchodní Evropy tzv. Budínský pašalik. Šlo o území pod nadvládou Turků (v podstatě pohyblivá hranice). Další velkou událostí, která silně ovlivnila Evropu, bylo druhé obléhání Vídně osmanskými Turky v roce 1683. Tažení bylo drtivě poraženo vojsky Karla Leopolda (lotrinský vévoda) a Jana III. Sobieského (polský král). Muslimská moc v Evropě začala dále upadat, byť na území Balkánského poloostrova islám zakořenil. Islám tuto oblast změnil etnicky, jazykově, hospodářsky a samozřejmě nábožensky. Muslimský svět nekončí s nástupem moderní doby, ovšem jeho další rozvoj se odehrává mimo Evropu, a sice především v oblasti Blízkého východu.

Islámská civilizace se svým vývojem prakticky po celý středověk vymezovala proti křesťanské středověké feudální společnosti. Mezníkem, kdy Evropa se s islámskou kulturou může rovnat (vydat se vlastní cestou), je nepochybně období začátku raného novověku. V evropském kontextu počátky objevných plaveb.³⁰

³⁰ OSTŘANSKÝ, Bohuslav: *Evropa a islám v proměnách minulosti*. In: CHMAITILIOVÁ, Dina (ed.). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí?*. Praha 2006, s. 54.

5.2 „Měnicí se“ Evropa?

Jedním ze základních znaků, které utvářely Evropu (státy a národy), je bezpochybně křesťanství.³¹ Historicky byly kontakty muslimů a křesťanů v napětí (viz výše), ale s příchodem moderní doby se v 19. století obávaná Osmanská říše proměnila v symbol orientalismu, který byl oblíben svojí architekturou, malířstvím a literaturou.³² S příchodem silící vlny islámu došlo ve společnosti ke schizmatu. Na jedné straně jsou zde přívrženci islámu v Evropě, zatímco daleko početnější skupinou jsou lidé, kteří chtějí uzavřít hranice států a vytvořit si jakýsi „komplex suverénní Evropy“.

Jelikož Evropa demograficky stárne, nastává problém pro budoucí generace. V evropských zemích postupně dochází k poklesu přirozeného přírůstku a k růstu tlaku na sociální systémy.³³ Výsledkem těchto dvou faktorů vznikne ekonomicky nestabilní evropský trh, především z důvodu malé efektivity práce. Naskytne se příležitost pro nové pracující. V současnosti se jeví jako realita široké zapojení pracujících migrantů (nejčastěji muslimů). Důsledkem toho se Evropa začíná měnit jak společensky, ekonomicky tak i kulturně. Je nutné ovšem podotknout, že muslimská expanze zde není poprvé.

Historik Franco Cardini mluví o třetí islámské vlně. První dvě (expanze islámu v 7. století a osmanské výboje v rozmezí středověku/novověku), jsou uzavřené dějinné události, které však nepředznamenávají, jakým způsobem se bude Evropa měnit v následujících letech. Walter Laqueur hovoří o dvou migračních vlnách muslimského obyvatelstva. První Laquerova migrační vlna je zcela totožná s Cardiniho vymezením první islámské vlny. Druhá vlna migrace souvisela s rozpadem impérií ve světě.³⁴

V současnosti je Evropa zmítána migrační vlnou, která nemusí trvat věčně. Velkým problémem narůstajícího počtu muslimů v Evropě je medializace. Západní média (až na výjimky) jsou vůči muslimům poněkud podezřívavá a rovněž velká část populace chápe příchod muslimů jako proces spojený se značnými riziky, která může ovlivnit Evropu i negativně. Navíc se v poslední době se islámu věnovalo nejvíce

³¹ BOGEŠIČ, Robert: *Evropa između kršćanstva i islama*. Kairos: Evangelical Journal of Theology, 6, 2012, s. 75.

³² OSTŘANSKÝ, Bohuslav: *Evropa a islám v proměnách minulosti*. In: CHMAITILLOVÁ, Dina (ed.). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí?*. Praha 2006, s. 58.

³³ Tamtéž, s. 76.

³⁴ LAQUEUR, Walter: *Poslední dny Evropy: humanistická Evropa nebo islamistická Eurábie? : analýza, perspektiva, prognóza, řešení*. Praha 2006, s. 29.

pozornosti po teroristických útocích na Světové obchodní centrum v New Yorku, které spáchali teroristé s afgánské skupiny Al-Kajda vedené Usamou bin Ládinem. Tento teroristický čin bývá někdy označován jako počátek civilizační války islámu proti Západu. Svět v současnosti nezažívá jen jednu civilizační válku, nýbrž tři, které ovlivňují politické události po celém světě. Jedná se o válku islámu se Západem, válka přímo v islámském prostředí (radikálové x umírnění) a válka přímo na Západě (boj mezi stoupenci a odpůrci).³⁵ Po této události šlo zaznamenat daleko větší zájem o islám a celkově došlo k posílení počtu muslimů v Evropě díky konverzi (ve Francii až 40 000 občanů/rok).³⁶ Celkově se evropské státy pozitivně hlásí k imigrační politice. Události, které se staly v roce 2015, se jistě dotkly každé země, do které se muslimské obyvatelstvo postupně integruje. Bylo by však nemístně optimistické tvrdit, že příchod muslimů do Evropy se na struktuře obyvatelstva cílových zemí nijak zvlášť nedotkne – zejména v případě zemí, které zatím cílem migrantů v podstatě nebyly. Lze předpokládat, že migranti budou hledat jakékoliv možnosti pro zlepšení svých životních podmínek, a tak se může stát, že se např. Finsko, které se doposud příchodu muslimů bránilo, se v budoucnu přetvoří na stát s výrazným zastoupením muslimů.

Evropská kultura samozřejmě nezmizí. Důležité je myslet na okamžiky, které mohou evropskou kulturu obohatit o islámský prvek. Přece jen Evropa nikdy nežila sama pro sebe, ale v hraničních oblastech se projevovala syntéza rozdílných kultur. Příkladem pro tuto situaci může být území Balkánského poloostrova, na kterém se výrazně projevila syntéza kultury evropské a islámské. Zde by se dalo mluvit o procesu měnící se Evropy. Je možné, že tato oblast nebude v budoucnosti výrazně „evropská“ ani výrazněji islámská, ale bude se jednat o oblast, na které dochází k syntéze evropské a muslimské mentality, která může být pozitivní, či negativní. Velice vhodným příkladem, jak se evropská země může přizpůsobit jiné kultuře, je Řecko. Již od roku 1923 došlo k podepsání řecko-turecké dohody v Lausanne, která zaručovala muslimskému obyvatelstvu v oblasti Thrákie v některých islámských otázkách, řídit se islámským právem šaría (ovšem výhradně v rodinném právu).³⁷

³⁵ JOCH, Roman: *Radikální islamismus ohrožuje západní společnost*. In: CHMAITILLOVÁ, Dina (ed.). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí?*. Praha 2006, s. 71.

³⁶ YAHYA, Harun: *Islam: The Most Rapidly Expanding Religion in Europe*. In: <http://www.harunyahya.com/en/Articles/3400/islam-the-most-rapidly-expanding>. [cit. 2016-04-09]

³⁷ KROPÁČEK, Luboš: *Víceměrné perspektivy evropských muslimů*. In: CHMAITILLOVÁ, Dina (ed.). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí?*. Praha 2006, s. 41.

Zpočátku se projevy, které „měnily“ Evropu nejevily nijak ve velkém měřítku. Původní muslimští migranti byli v zemích poskytující jim domov až na výjimky klidnou komunitou. To už zcela neplatí pro další generace, které se nezřídka nedokáží plně zařadit do evropské společnosti, resp. nedokáží v silně konkurenčním prostředí západoevropských měst uspět, a lákavou se pro ně stává radikální islamistická ideologie, která jim slibuje smysluplnou životní náplň i sociální vzestup.

Název kapitoly je schválně uveden v uvozovkách. Důvodem je především skutečnost, že jedna kultura nemůže v současnosti natolik ovlivnit druhou kulturu (myšleno evropskou), aby ji naprosto přeměnila. Vždy se bude jednat o „bipolární“ systém kultur a mentalit vedle sebe žijících a vzájemně se respektujících, tedy Evropu není možné změnit, nýbrž možná pozměnit.

6 Muslimové v Evropě

V současnosti se v evropském prostoru vedou o vývoji počtu muslimů časté diskuze. V evropských státech vznikají v posledních letech mnohé organizace, které aktivně bojují proti její „islamizaci“. Tyto organizace v lidech velice často podněcují k nenávisti vůči muslimům (především na základě extrémních případů), vyzývají ke xenofobii a odvolávají se patriotismu a křesťanských hodnot (např. i v České republice).

V posledních šedesáti letech Evropa zažila dvě migrační vlny. První probíhala po 2. světové válce, kdy Evropa byla ve velmi ekonomicky špatné situaci, protože trh práce v podstatě nebyl; nebylo pracovníků, kteří by trh vytvářeli. Západní země nabízely pracovní pozice pro obyvatele méně vyspělých států nebo států, které byly v minulosti pod jejich politickou nadvládou (Turecko, Maroko, Alžírsko atd.). Příchozí pracovníci měli částečně stabilizovat ekonomickou situaci (trh) v zemích Evropy, odpracovat si zde nějaké časové období a poté se vrátit do vlasti. Zhruba polovina z těchto pracovníků poslední podmínku nesplnila a zůstala v hostitelské zemi natrvalo.³⁸ Druhá migrační vlna probíhala po období krizí v muslimských zemích, kdy velká část obyvatel migrovala do Evropy, aby si zlepšila své životní podmínky.

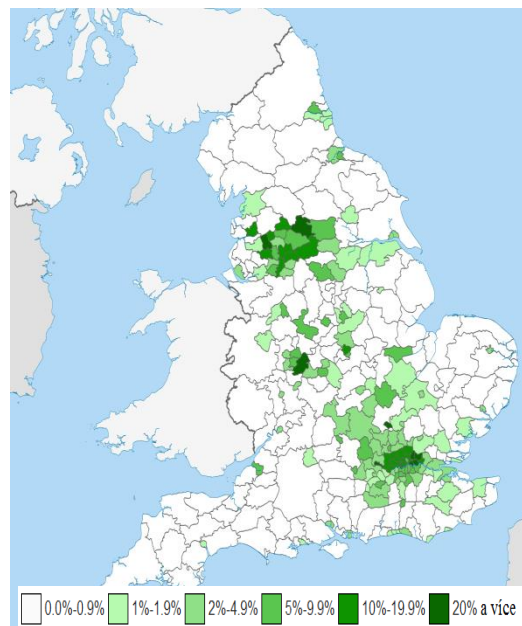
V rámci porovnávání regionálních ukazatelů o počtu obyvatel islámského vyznání za posledních šedesát let, byla Evropa pracovníě rozdělena na šest regionů. Srovnávány budou absolutní počty a přírůstky muslimů i „nemuslimů“.

6.1 Zdroje dat

Pro účely práce byla vytvořena databáze počtu muslimského obyvatelstva v Evropě, která je součástí přílohy. Kriticky byly zhodnoceny statistické údaje o počtu obyvatelstva hlavně z dat příslušných statistických úřadů jednotlivých zemí, které až na výjimky byly dostupné v publikaci Houssaina Kettaniho (*The World Muslims Population*). Pracovníě bylo období analýzy rozděleno na desetiletí s výjimkou posledního časového milníku, kterým byl stanoven rok 2011, ve kterém ve většině evropských zemí proběhlo sčítání obyvatelstva. Tedy jednalo se o zhodnocení údajů o počtu muslimů v jednotlivých zemích z let 1950, 1960, 1970, 1980, 1990, 2000 a 2011. Pro hodnocení údajů o počtu muslimů nejsou v této diplomové práci zahrnuty

³⁸ KURTZ, Stanley N: *Poslední dny Evropy*. Praha 2011, s. 3.

státy, ve kterých leží jádro jejich muslimské populace v Asii, případně blízko jejich hranic, tedy Rusko a Turecko. Důvodem nehodnocení nebyla jen geografická lokalizace, ale především počty muslimů pro statistické účely jsou výhradně z území celých států. Pokud nebyla příslušná data dostupná k dílčím rokům, přistoupilo se k metodě lineární interpolace, díky níž byl odhadnut přibližný vývoj počtu muslimů v jednotlivých státech a příslušných letech, a také pokud byl procentuální podíl muslimského obyvatelstva z maximálně dvou let blízkých stanovenému milníku, tak se průběh podílového zastoupení odhadl a podíl byl přepočítán na základě zjištění skutečného počtu obyvatelstva jednotlivých zemí v jednotlivých časových úsecích. Pro zjištění počtu obyvatel v jednotlivých zemích Evropy v jednotlivých letech bylo využito databáze U.S. Census Bureau.³⁹ Tímto postupem přirozeně mohl být počet muslimů mírně zkreslen, ale lze se domnívat, že v celoevropském měřítku lze toto zkreslení zanedbat. Podstatně větším úskalím databáze je věrohodnost odhadů, protože mohlo jít principiálně o odhady tří poněkud odlišných údajů: počet praktikujících muslimů, počet osob, které se s islámem identifikují, nebo počet „kulturních“ muslimů, tj. osob vyšlých z muslimského prostředí bez ohledu na to, jestli jsou, nebo nejsou věřící – s nejasnostmi tohoto typu se potýká např. Švédsko, principiálně je ale řešitelný pouze v postjugoslávských zemích, které umožňují ve sčítání kombinovat „etnickou“ příslušnost „Bosňák“, resp. „Muslim“ s jakýmkoliv náboženstvím.

Obr. 5 – Muslimové v Anglii (%)

Zdroj: sčítání 2011, zpracování: Kohelet, 2014

https://en.wikipedia.org/wiki/Islam_in_England#/media/File:Islam_in_England_census_2011.svg

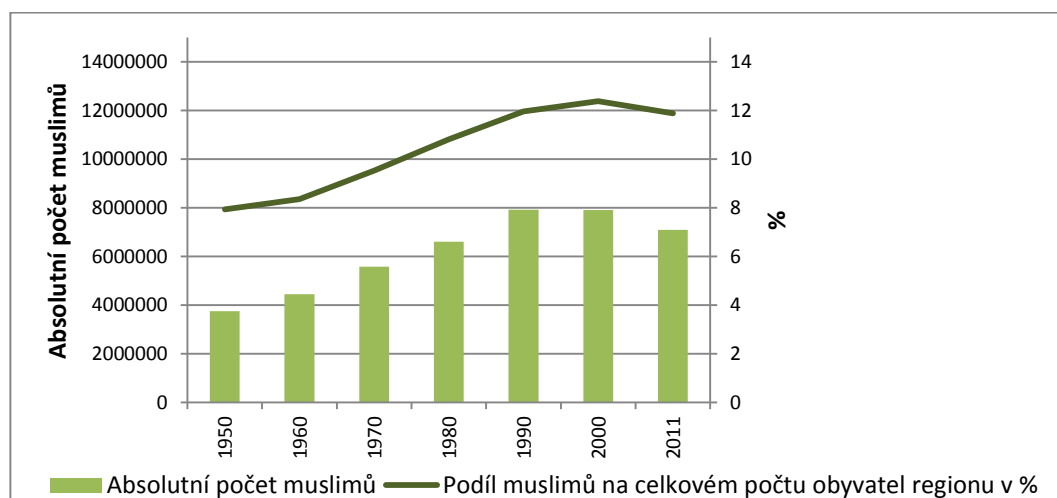
Fakticky se pro účely práce při vymezení rozmístění muslimů počítá s rovnoměrným rozšířením muslimského obyvatelstva v zemích Evropy. Tento fakt, samozřejmě až na některé země, zcela jistě neplatí. Tento jev lze vidět na procentuálním zastoupení muslimů v Anglii (viz obr. 5).

³⁹ Dostupné z: <https://www.census.gov/population/international/data/idb/informationGateway.php>

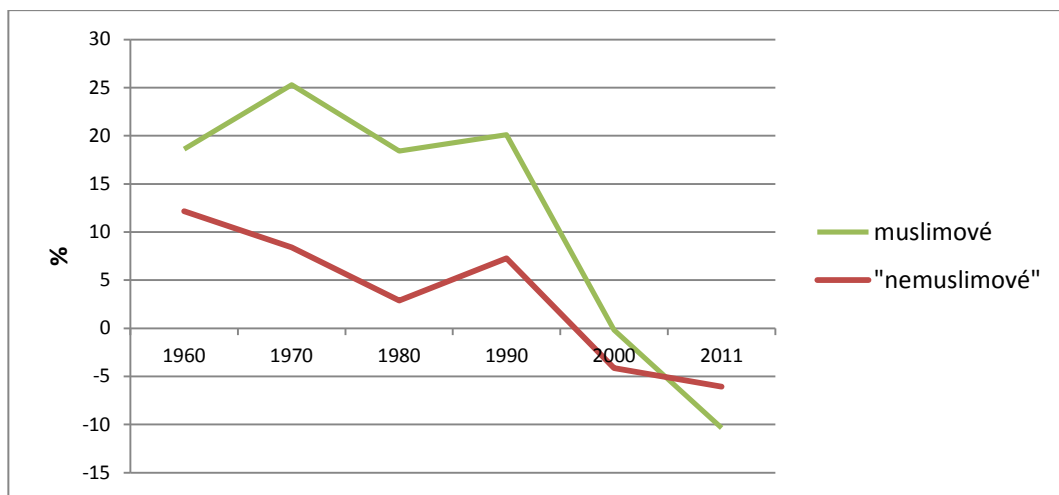
Pro pracovní účely diplomové práce bylo vytvořeno šest evropských regionů, do kterých byly seskupeny státy, které jsou spolu spjaty buď podobnou historickou minulostí z hlediska migrace muslimů, či jsou z hlediska geografické analýzy lokalizovány v místech podobné migrační charakteristiky. Toto rozdělení bylo provedeno intuitivně. Každá kapitola byla pro názornost doplněna grafy, které slouží pro vizuální přehled prostorového rozšíření muslimů v jednotlivých regionech.

6.2 Jihovýchodní Evropa

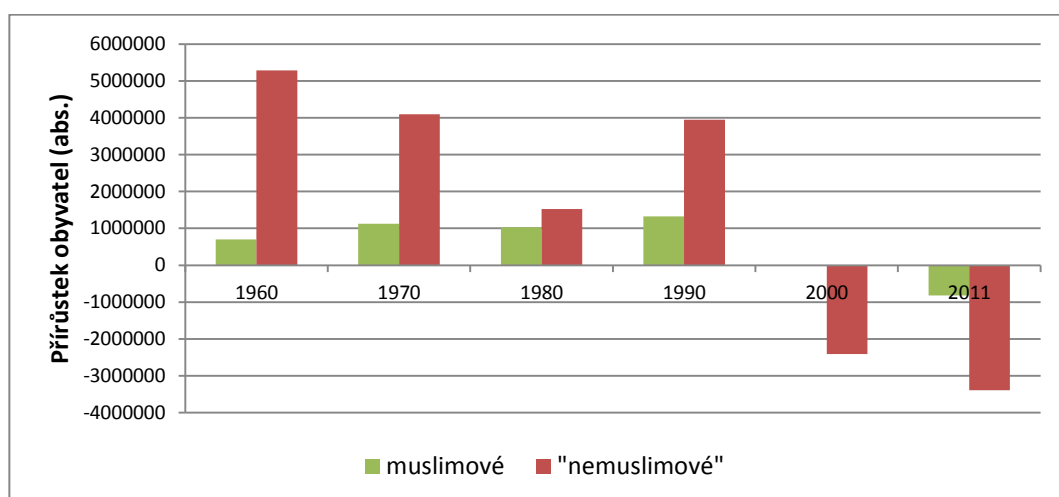
Jihovýchodní Evropa je z historického hlediska regionem, ve kterém je muslimské etnikum výrazně zastoupeno. Jelikož se zde v minulosti vytvořily autochtonní evropské muslimské komunity, dá se tato oblast logicky nazvat nejvýznamnější oblastí Evropy, ve které dochází k neustálému propojování muslimského kulturního okruhu s evropským „nemuslimským“. Z teoretického hlediska je možné tuto oblast Balkánského poloostrova nazvat hranicí mezi dvěma naprosto odlišnými kulturními okruhy. Jedná se státy: Albánie, Bosna i Hercegovina, Bulharsko, Černá Hora, Chorvatsko, Kosovo, Makedonie, Rumunsko, Řecko a Srbsko.

Obr. č. 6 – graf znázorňující absolutní počet muslimů a podíl muslimů na celkovém počtu obyvatel v regionu jihovýchodní Evropy (v %) v období let 1950–2011

Obr. č. 7 – graf znázorňující desetileté přírůstky muslimů a „nemuslimského“ obyvatelstva v regionu jihovýchodní Evropy v období let 1950–2011

Obr. č. 8 – graf znázorňující desetileté přírůstky muslimů a „nemuslimského“ obyvatelstva v regionu jihovýchodní Evropy v absolutních číslech v období let 1950–2011

Z obrázku č. 6 lze vidět, že od 50. let se v následujících letech trend vývoje počtu muslimů postupně zvyšuje a nabývá maxima v roce 1990. Počet muslimů se v tomto regionu vyšplhal až na 7 925 249. Absolutně nejvíce muslimů se vyskytovalo v tomto roce na území státu Albánie s počtem 1 989 668 muslimů. Od 60. let dochází ke zvýšení tempa nárůstu počtu muslimů a jejich podílu na obyvatelstvu v jednotlivých zemích jihovýchodní Evropy. Největší procentuální nárůst muslimů v období progresivního růstu zaznamenalo území dnešního Chorvatska (cca 736,35 % - z původního počtu muslimů 7 444). Po roce 1990 lze v následujících deseti letech vidět mírný pokles počtu muslimů. Ze statistických údajů z roku 2011 lze usuzovat, že muslimové v regionu jihovýchodní Evropy přestanou mít v následujících letech výrazné početní zastoupení.

V roce 2011 žilo nejvíce muslimů ve státě Bosna i Hercegovina (téměř 1 700 000 muslimů).

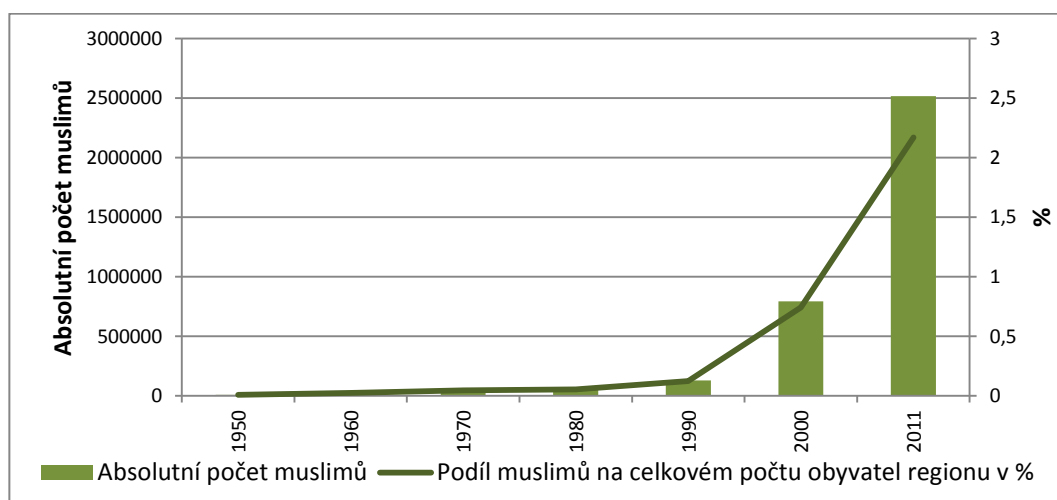
Z hlediska podílu muslimů v regionu jihovýchodní Evropy lze sledovat téměř stejný trend popisovaný výše u zhodnocení absolutního počtu muslimů v regionu. Od 60. let do přelomu milénia lze vidět velký strmý nárůst podílu muslimů na obyvatelích států Balkánského poloostrova. Nejvyšší nárůst z hlediska podílu na obyvatelích jednotlivých států (1950–2000) mělo Chorvatsko s rozdílem 0,78 procentních bodů (1960 – 0,5 %; 2000 – 1,28 %). V rozmezí let 2000–2011 došlo v tomto regionu k mírnému poklesu podílu muslimů. Nejvyšší pokles zaznamenalo Řecko, kde rozdíl podílu byl -2,72 procentních bodů (2011 – 2,86 %). Paradoxem zůstává Kosovo, kterému naopak podíl muslimů na obyvatelích stoupl na 95,56 % (tedy o 3,56 procentních bodů více než minulé sledované období).

Desetileté přírůstky obyvatel v jihovýchodní Evropě ukazují zpočátku rozdílný vývoj počtu muslimů a „nemuslimů“. Z hlediska pozorování vývoje přírůstku u „nemuslimů“ lze jasně určit snižování hodnoty přírůstku s malým výkyvem mezi lety 1980 a 1990. Naprosto nejvyšší příchod „nemuslimského“ obyvatelstva z období let 1980 a 1990 zaznamenalo Chorvatsko (1980 – 1 571 723; 1990 – 4 729 451). Poté opět nastává rapidní snižování hodnoty přírůstku, kdy na konci sledovaného období v roce 2011 je přírůstek obyvatel států jihovýchodní Evropy na hodnotě -7,16 %. U muslimského obyvatelstva je trend vývoje přírůstku diametrálně odlišný. Od počátku sledovaného období do roku 1970 zaznamenávají muslimové velké zvýšení přírůstku muslimských obyvatel, který činí 6,68 procentních bodů. V roce 1970 se nejvíce obyvatel přihlásilo k muslimské víře v Bosně i Hercegovině (1 482 336 muslimů). Trend snižování přírůstku v dalším sledovaném období je přerušen v rozmezí let 1980 až 1990. Právě v roce 1990 má muslimské obyvatelstvo nejvyšší přírůstek za sledované období, a sice 1 326 947 (abs.). Po roce 1990 došlo k „pohromě“ z hlediska vývoje počtu muslimů v jihovýchodní Evropě. Nejen, že klesá přírůstek „nemuslimského“ obyvatelstva, ale také právě muslimského. Dokonce v současnosti lze zaznamenat procentuální propad přírůstku pro muslimy, byť z hlediska absolutních počtů region ztrácí mnohem více obyvatel jiného vyznání. Do budoucna se dle statistických údajů předpokládá vyrovnání početního stavu „nemuslimského“ i muslimského obyvatelstva, a poté postupné snižování počtu muslimů v regionu.

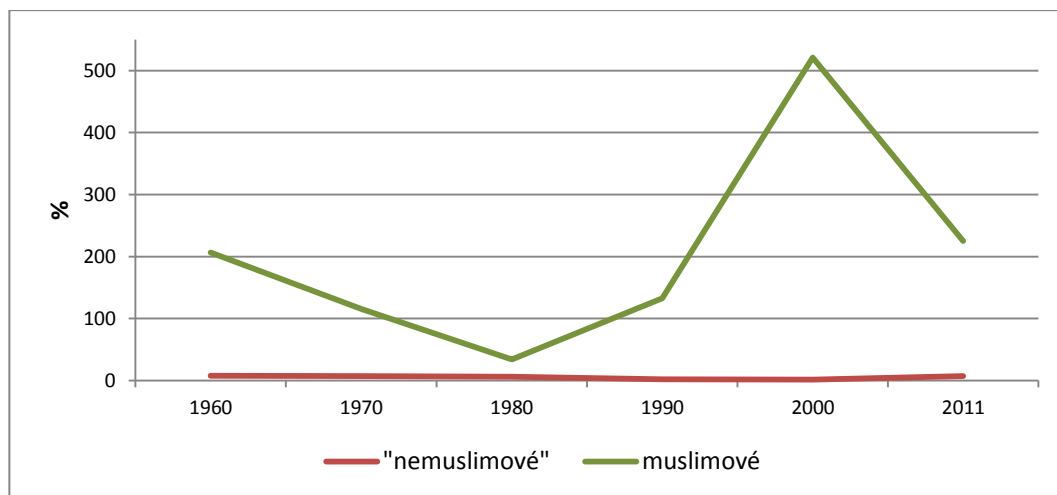
6.3 Jižní a jihozápadní Evropa

Jižní a jihozápadní Evropa jsou regiony s velkým historickým významem. Na tomto území se rozkládají státy s bohatou historickou minulostí. Zejména dnešní Španělsko a Portugalsko tvořilo v historii území Córdobašského chalífátu (dříve emirátu). Velkým „historickým hráčem“ byla i Itálie, především oblast ostrova Sicílie. Italský ostrov je z hlediska muslimských dějin též významný. V 7. století se vylodily u ostrova první arabské jednotky, které zde připluly vlivem expanze muslimů do Evropy. Sicílie byla dobyta za cca 50 let. Na muslimy dobytém území vznikl Sicilský emirát. V 10. století se Sicílie dostala pod nadvládu arabského rodu Fátimovců, který v této době ovládal území severní Afriky, velice bohatý Egypt, Sýrii, Palestinu a západní část Arabského poloostrova. Fátimovci (dle dcery Muhammada–Fátimy) v islámském světě patřili mezi šíitskou větev.

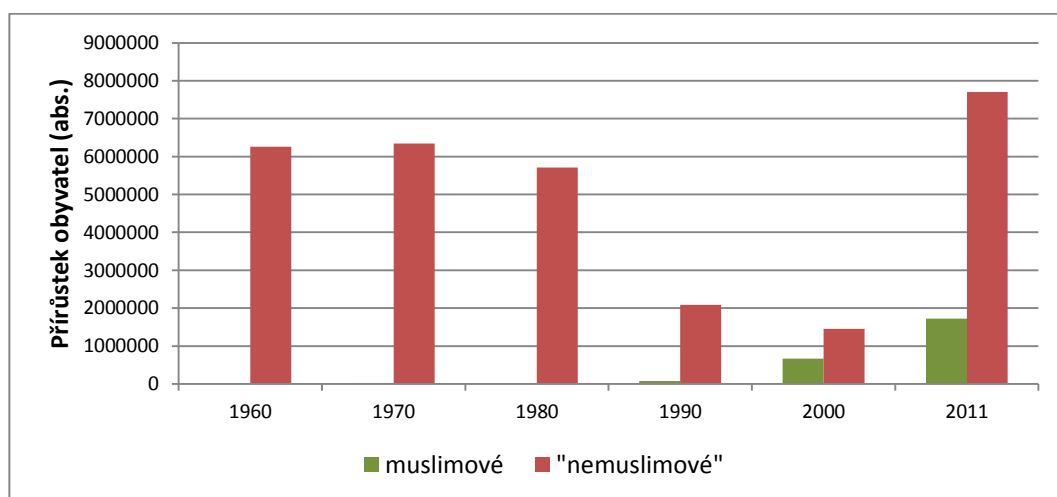
Státy, které jsou v této kapitole statisticky zpracovány, jsou: Andorra, Itálie, Malta, Portugalsko, San Marino a Španělsko.

Obr. č. 9 – graf znázorňující absolutní počet muslimů a podíl muslimů na celkovém počtu obyvatel v regionu jižní a jihozápadní Evropy (v %) v období let 1950–2011

Obr. č. 10 – graf znázorňující desetileté přírůstky muslimů a „nemuslimského“ obyvatelstva v regionu jižní a jihozápadní Evropy v období let 1950–2011

Obr. č. 11 – graf znázorňující desetileté přírůstky muslimů a „nemuslimského“ obyvatelstva v regionu jižní a jihozápadní Evropy v absolutních číslech v období let 1950–2011

Obr. č. 9 velice názorně ukazuje, jak muslimská menšina je schopna zvyšovat své početní zastoupení ve společnosti. Je možné popsat graf vývoje absolutního počtu i podílu na obyvatelstvu od roku 1950 až do roku 1990 za téměř lineární se stejným trendem vývoje. V roce 1990 se nejvíce muslimů vyskytovalo v Itálii s počtem 81 775 muslimů.

Itálie v roce 1990 změnila svoji imigrační politiku a hlavní proud lidí migrujících do Itálie byl ze severu Afriky. Důvody, které vedly ke změně imigrační politiky Itálie, se staly především konflikty v jižní části Itálie. Po pádu SSSR do Itálie mířili migranti

z východní a jihovýchodní Evropy.⁴⁰ Tato změna se silně projevila na počtu muslimů v roce 2000, kdy Itálie čítala 519 868 muslimů.

V rámci desetiletých přírůstků muslimů a „nemuslimů“ v tomto regionu lze upozorovat u „nemuslimské“ části obyvatel téměř stejný přírůstek ve sledovaném období. Nejvyšší přírůstek (7,46 %) ve sledovaném období u „nemuslimské“ části populace regionu byl mezi léty 1950 a 1960, zatímco nejnižší mezi léty 1990 a 2000 (1,4 %).

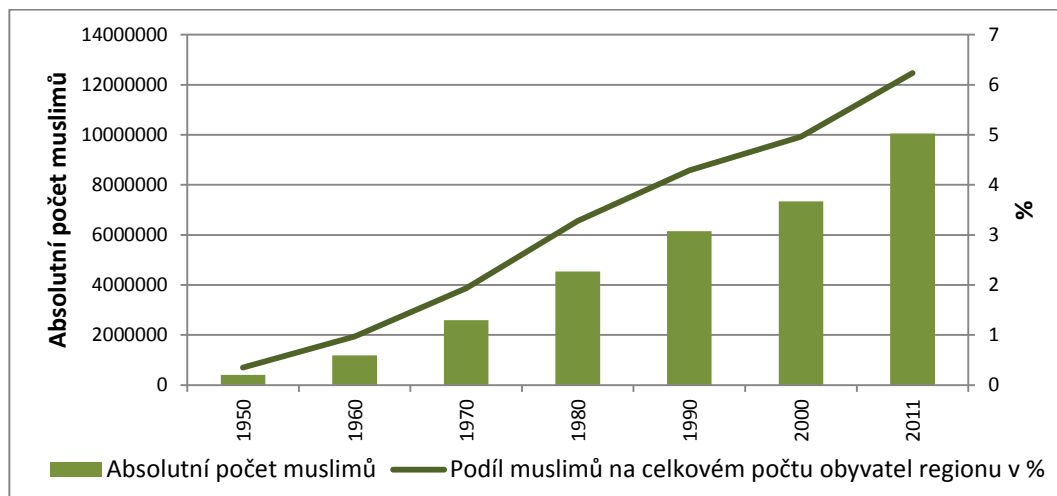
U vývoje trendu desetiletých přírůstků u muslimské populace lze naopak vidět obrovský nárůst mezi léty 1990 a 2000. Právě v tomto období dochází ke stěhování obyvatel z jiných regionů do této oblasti (viz výše). Přírůstek zde byl 519,7 %. Do Itálie v tomto období přišlo dle dostupných údajů 438 093 muslimů. Po roce 2000 se zvyšoval počet „nemuslimské“ části obyvatel regionů (2000 – 2011 → zvýšení o 7 701 868 obyvatel). U muslimů se přírůstek velmi snížil, byť v absolutních číslech se počet muslimů k roku 2011 v oblasti zvýšil oproti roku 2000 o 1 724 221. Následující vývoj by měl směřovat ke zvyšování přírůtku „nemuslimského“ obyvatelstva. Mírně zavádějící je v grafu u desetiletých přírůstků abnormální nárůst přírůtku muslimů mezi léty 1990 a 2000. I přes velký pád v následujícím desetiletí je stále přírůstek muslimů v této oblasti na vysokém čísle, a tak je možné předpokládat zvýšení počtu muslimského obyvatelstva v regionu v blízké budoucnosti.

6.4 Západní Evropa

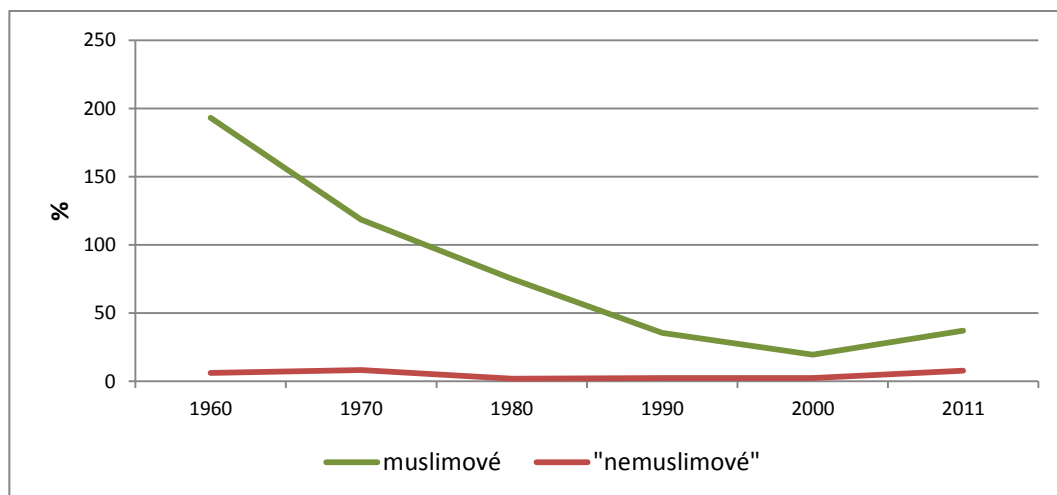
Oblast západní Evropy patří k nejvyspělejším částem Evropy. Přistěhovalectví zaujímá významné postavení díky kolonizační politice Spojeného království a Francie. Z hlediska dávné historie se na francouzské půdě u měst Tours v roce 732 udála bitva mezi franským majordomem Karlem Martelem a arabským emírem Abd ar-Rahmánem. Bitva, o jejímž průběhu se vedou spory, skončila vítězstvím Karla Martela a výsledek prakticky znamenal konec arabské expanze do Evropy. V současnosti je islám druhým

⁴⁰ PAVELKOVÁ, Lenka: *Rozpory italské imigrační politiky: mezi strachem z invaze a ekonomickou nutností*. In: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/rozpory-italske-imigracni-politiky-mezi-strachem-z-invaze-a-ekonomickou-nutnosti> [cit. 2016-04-04].

nejrozšířenějším náboženstvím ve Francii se zastoupením 7–9 %⁴¹ (cca 5 324 000 muslimů).

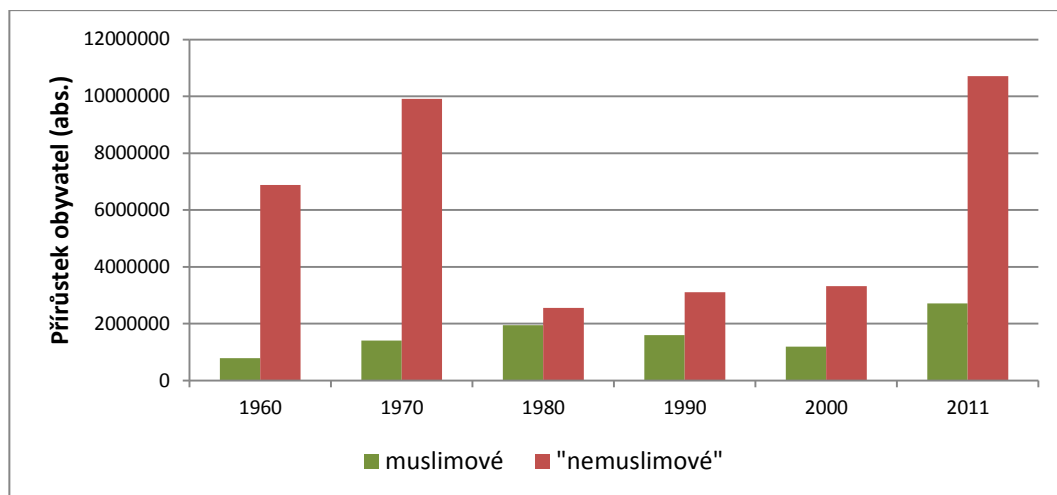

Obr. č. 12 – graf znázorňující absolutní počet muslimů a podíl muslimů na celkovém počtu obyvatel v regionu západní Evropy (v %) v období let 1950–2011

Obr. č. 13 – graf znázorňující desetileté přírůstky muslimů a „nemuslimského“ obyvatelstva v regionu západní Evropy v období let 1950–2011

⁴¹ France. *The World Factbook* [online]. [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/fr.html>

Obr. č. 14 – graf znázorňující desetileté přírůstky muslimů a „nemuslimského“ obyvatelstva v regionu západní Evropy v absolutních číslech v období let 1950–2011

Podíl muslimů na obyvatelstvu tohoto regionu rostl spolu s trendem vývoje počtu obyvatel. Spojené království spolu s Francií mělo kolonie především v oblasti severu Afriky. Právě odtud přicházela velká část migrantů do této oblasti. Taktéž velký příchod muslimů byl z oblasti asijských zemí. Byť zde byly přijaty imigrační zákony, tak trend vývoje počtu muslimů nebyl možný zastavit. V poválečném období se často obyvatelé kolonizovaných území jeví jako zdroj levné pracovní síly. Ve Spojeném království došlo k přijetí imigračního zákona v roce 1968. Období příprav na uzákonění využili migranti z kolonií. Z obav přijetí zákona uspíšili migraci do této země. Je nutné podotknout, že imigrační politika Spojeného království je unikátní. Nepožaduje po migrantech kulturní splnutí s většinou obyvatel země, ale utváří podmínky, aby kultura migrantů působila ve společnosti paralelně. O pokusy řešení silící imigrace se též pokusila v 70. letech Francie vytvořením úřadu Secrétariat d'Etat aux Travailleurs immigrés (Státní úřad pro migranty).⁴²

V současnosti je oblast západní Evropy „bojištěm“ kvůli teroristickým útokům hlavně ve Francii a Belgii. Teroristické útoky jsou nejpravděpodobněji činem teroristické organizace Islámského státu, který usiluje o sjednocení muslimů pod jednu velkou organizaci, která bude vést společnost v právu šaría. Po těchto útocích došlo v ostatních zemích k vyjádření velké vlny solidarity. Negativní dopad byl pro muslimy

⁴² COUFALOVÁ, Markéta: *Imigrační a integrační politika Francie a Velké Británie*. Praha 2010, s. 24. (nepublikovaná BP). In: <https://is.cuni.cz/webapps/zpp/dtdownload/8800010501/?lang=cs>

žijící delší dobu v Evropě. Dochází ke střetům kvůli negativnímu vnímání muslimů ve společnosti. Jednoduše řečeno: část laické společnosti považuje muslimy za potencionální teroristy, ale už nedomýšlí, že muslimové, které potkávají, mohou být jejich sousedé, kteří žijí s nimi pospolu několik let či dokonce dosavadní život.

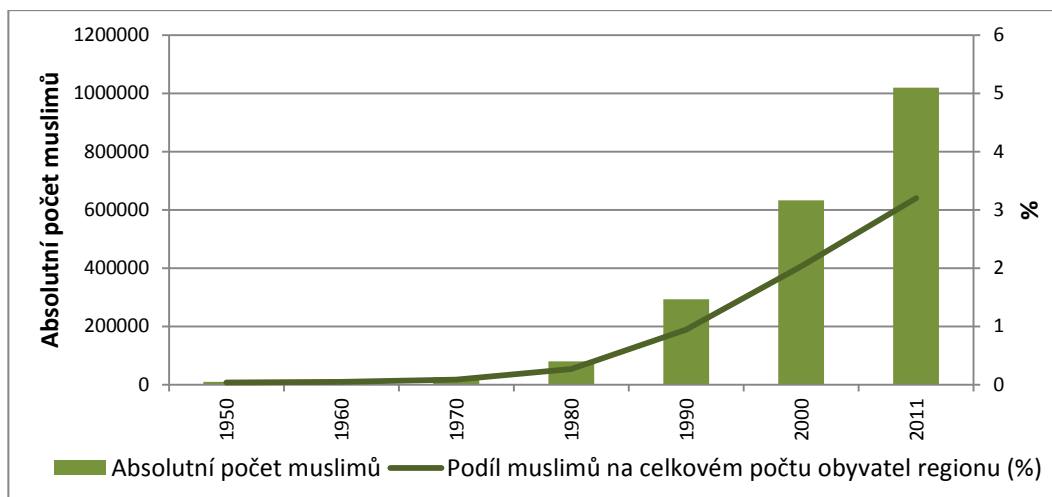
Ze statistických údajů je patrné, že největšího počtu muslimů bylo dosaženo v roce 2011 (téměř 10 000 000 muslimů). Vývoj počtu muslimského obyvatelstva se v západní Evropě vyvíjí od poválečné doby lineárně. S tím souvisí i růst podílu muslimů na obyvatelstvu regionu západní Evropy. Od roku 1950 do roku 2000 se procentuálně vyjádřený desetiletý přírůstek muslimských obyvatel neustále snižoval. Z období let 2000 až 2011 je patrné, že přírůstek narůstá spolu s přírůstkem „nemuslimského“ obyvatelstva regionu. V roce 2011 činil 37,04 %. V absolutních číslech se jedná o nárůst počtu muslimů téměř o 2 716 904 obyvatel. Taktéž trend vývoje počtu „nemuslimských“ obyvatel stoupá. Je možné logicky předpokládat, že v regionu bude v následujících letech stoupat počet „nemuslimských“ i muslimských obyvatel. Rozdíl bude v samotném počtu, neboť desetiletý přírůstek „nemuslimských“ obyvatel z roku 2000 až 2011 byl téměř 10 720 000 obyvatel.

6.5 Severní Evropa

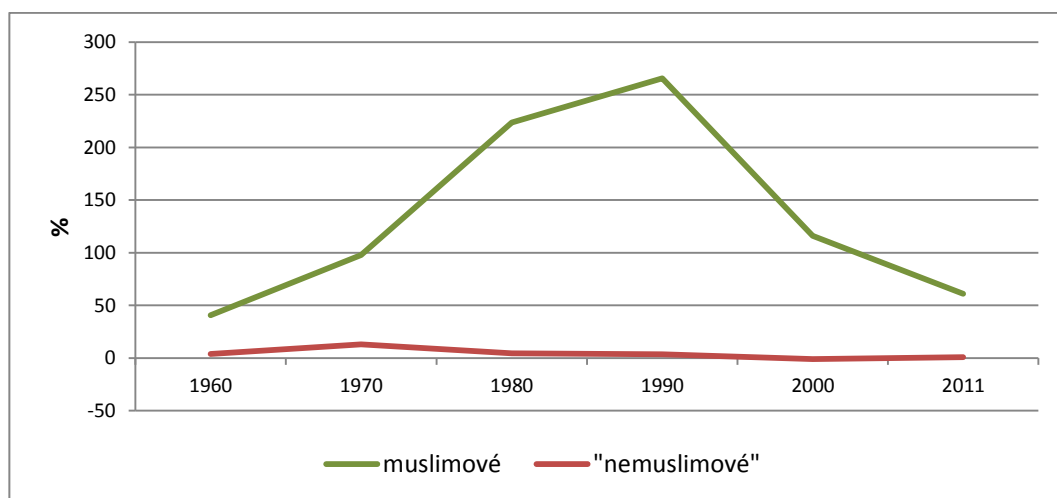
Severní Evropa nebyla v minulosti nijak výrazněji zapojována do imigračního procesu muslimů v Evropě. Až v posledních šedesáti letech se zde výrazněji usídlila muslimská menšina především v Dánsku a Švédsku. Stejně jako v jiných evropských zemích se v poválečných letech začala rozvíjet imigrace, která byla zaměřena na levnou pracovní sílu. V jednoduchosti lze říci, že se tato imigrace v zemích na severu Evropy zapsala výrazněji v 70. letech. Velký nárůst počtu muslimů ve Švédsku oproti jiným severským zemím je způsoben imigrační politikou Švédska, které je pro cizince nejvýhodnější v Evropě (mateřský jazyk vyučovaný na švédských školách).

V pobaltských zemích v posledních padesáti letech nebyl nijak extrémní výkyv počtu muslimů. Podíl muslimů na celkový počet obyvatel Lotyšska, Litvy a Estonska se pohyboval v rozmezí 0,05–0,44 %.

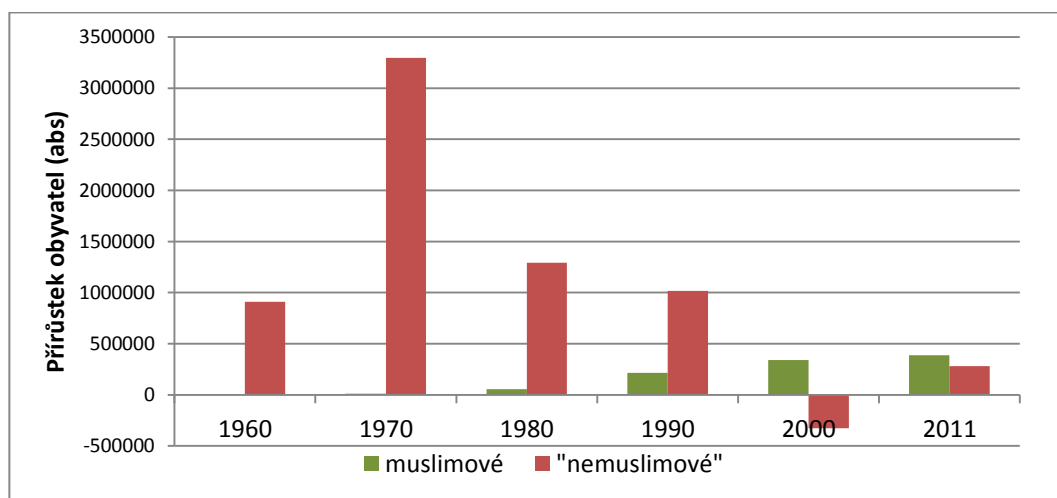
V regionu severní Evropy budou srovnávány státy: Dánsko, Estonsko, Faerské ostrovy, Finsko, Island, Litva, Lotyšsko, Norsko a Švédsko.

Obr. č. 15 – graf znázorňující absolutní počet muslimů a podíl muslimů na celkovém počtu obyvatel v regionu severní Evropy v období let 1950–2011

Obr. č. 16 – graf znázorňující desetileté přírůstky muslimů a „nemuslimského“ obyvatelstva v regionu severní Evropy v období let 1950–2011

Obr. č. 17 – graf znázorňující desetileté přírůstky muslimů a „nemuslimského“ obyvatelstva v regionu severní Evropy v absolutních číslech v období let 1950–2011

Velice zajímavou skutečností se stal vývoj přírůstků obyvatel v jednotlivých desetiletích. Muslimové se v severní Evropě výrazněji projeví v 70. letech, kdy se začíná projevovat imigrace do Švédska a Dánska. Desetiletý přírůstek muslimů v této oblasti vrcholil za období let 1980 až 1990, kdy dosahuje hodnoty 265,54 %. Dále začíná přírůstek klesat (2000: 116 %, 2011: 61 %). „Nemuslimská“ část obyvatel je z hlediska přírůtku „monotónnější“. Velkého přírůtku absolutně dosáhly severské státy v rozmezí let 1960 až 1970, kdy se absolutně zvýšil počet „nemuslimské“ části o 2 388 156 obyvatel. Od roku 1980 získávala muslimská část populace daleko více podílu na obyvatelstvu severských zemí. Přírůstek „nemuslimské“ části populace se drží kromě výkyvu v roce 1970 (13,1 %) téměř stejného vývoje přírůtku, a to do 5 %. Přelom milénia znamenal pro region severní Evropy a jeho „nemuslimské“ obyvatelstvo období recese. Přírůstek dosáhl svého minima za sledované období na hodnotu -1,06 %. Z údajů k létům 2000–2011 byl zaznamenán přírůstek muslimů větší než u „nemuslimské“ části populace regionu. Vzhledem k dalším statistickým údajům lze předpokládat růst počtu muslimů, ale také růst „nemuslimské“ části. Toto tvrzení lze dokázat pomocí grafu desetiletých přírůstků v absolutních číslech. Pokud v období 90. let propadl přírůstek „nemuslimských“ obyvatel a v následujícím desetiletí přírůstek rostl o 1 procentní bod, je možná stabilizace a růst „nemuslimské“ části populace severských a pobaltských států.

Období poklesu muslimského (ovšem v tomto případě vlastně veškerého) obyvatelstva v regionu severní Evropy potkalo dle statistických údajů úbytek obyvatel hlavně v Pobaltských státech: Litvě, Lotyšsku a Estonsku. Při porovnání dat z let 1990–2000 je tato skutečnost dokázána.

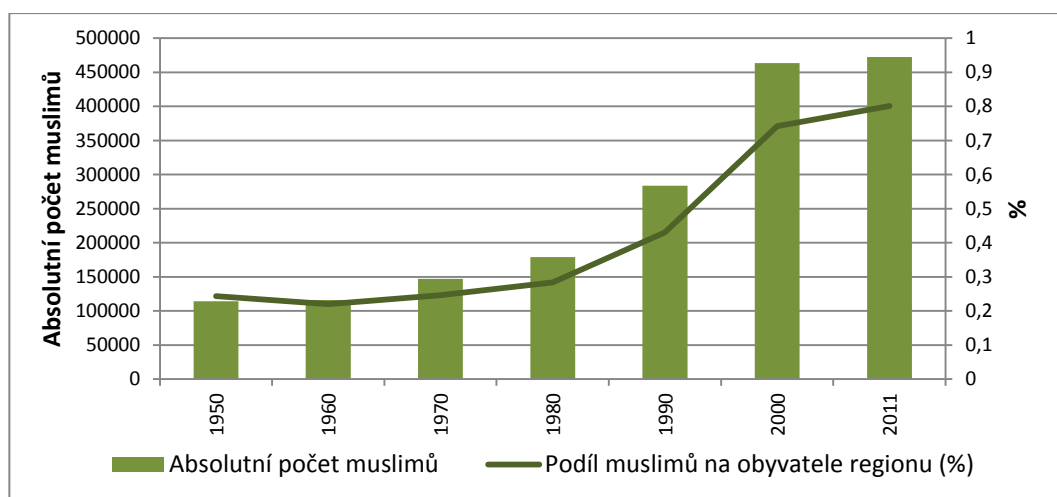
Tab. 1 Znázornění počtu obyvatel v Baltských státech v letech 1990 a 2000

	Počet obyvatel 1990 (tis.)	Počet muslimů 1990 (tis.)	Počet obyvatel 2000 (tis.)	Počet muslimů 2000 (tis.)	Rozdíl obyvatelé (tis.)	Rozdíl muslimové (tis.)
Estonsko	1 565,7	7,3	1 121,6	1,4	-444,1	-5,3
Litva	3 674,8	9,9	3 484,0	2,9	-190,8	-7,1
Lotyšsko	2 666,6	11,7	2 377,4	6,5	-289,2	-5,3

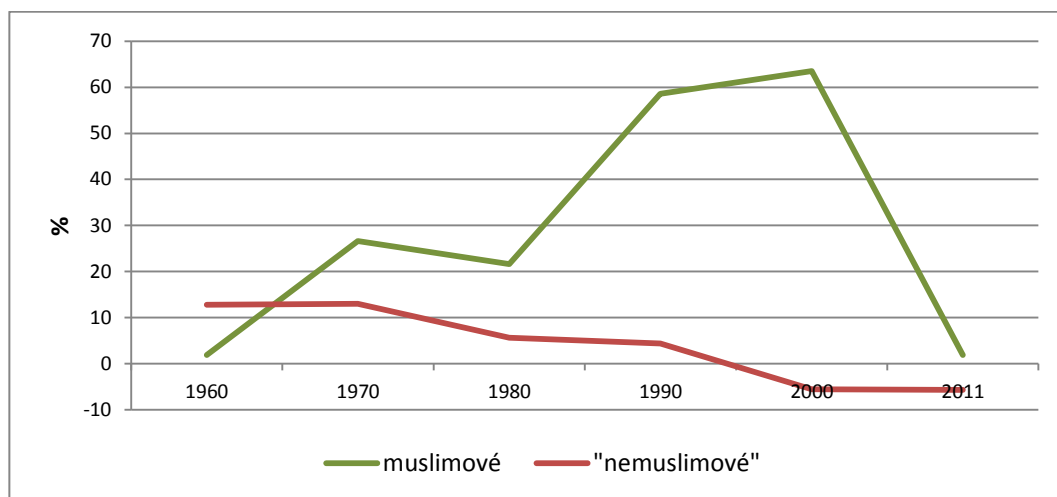
Zdroj: vlastní databáze

6.6 Východní Evropa

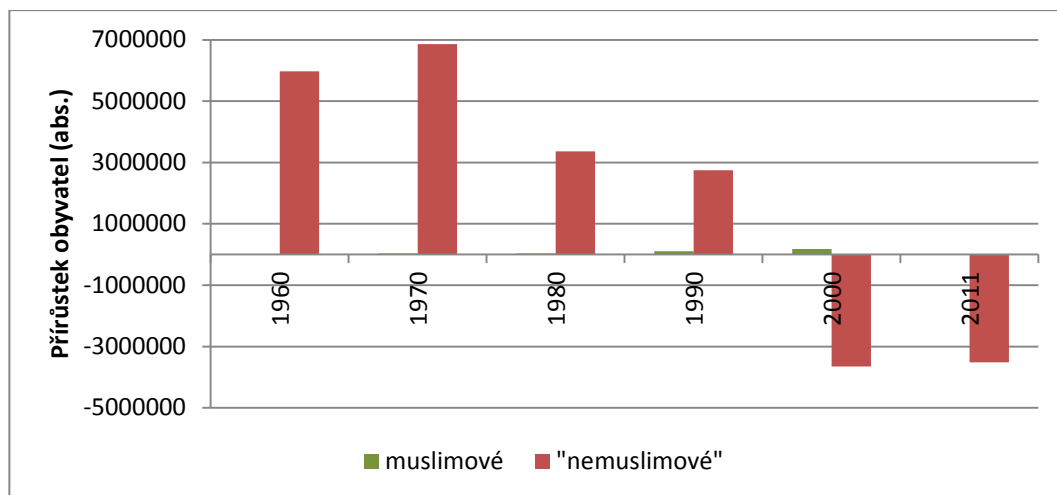
Region východní Evropy se v historii muslimské populaci z velké části vyhýbal. Z hlediska podílu na obyvatelstvu zde muslimové nepřeklenuli hranici ani jednoho procenta. Islám se udržuje především v oblasti poloostrova Krymu na území dnešní Ukrajiny/Ruska. S postupným zánikem Sovětského svazu se zpět do východní Evropy začali vracet původní muslimové, kteří byli v poválečném období násilně přesídleni do Střední Asie. Skupinou největších navrátilců do původní vlasti byli Krymští Tataři.

Obr. č. 18 – graf znázorňující absolutní počet muslimů a podíl muslimů na celkovém počtu obyvatel v regionu východní Evropy (v %) v období let 1950–2011

Obr. č. 19 – graf znázorňující desetileté přírůstky muslimů a „nemuslimského“ obyvatelstva v regionu východní Evropy v období let 1950–2011

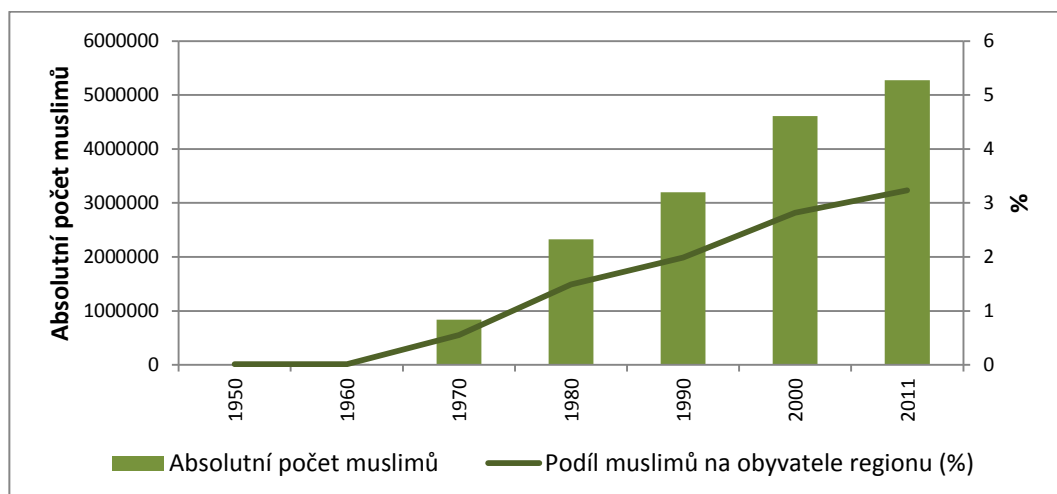

Obr. č. 20 – graf znázorňující desetileté přírůstky muslimů a „nemuslimského“ obyvatelstva v regionu východní Evropy v absolutních číslech v období let 1950–2011

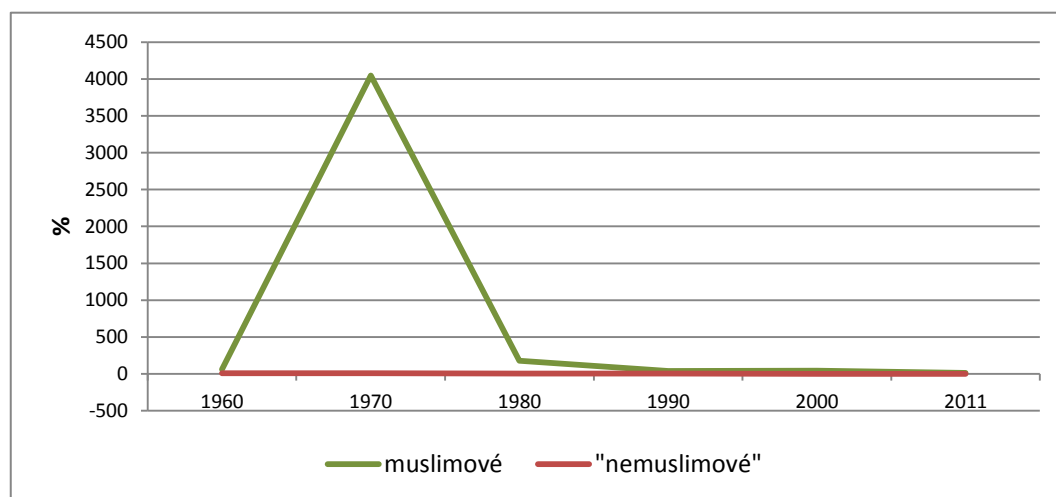
Region východní Evropy byl od roku 1950 na dalších padesát let oblastí, kde rostl přírůstek muslimské populace spolu s trendem podílu muslimů na obyvatele regionu. Maxima počtu muslimů ve východní Evropě dosáhl v roce 2011, kdy bylo evidováno celkem 472 432 muslimů. Z hlediska přírůstku muslimů se trend vyvíjel od 50. let velice progresivně s výjimkou v letech 1970–1980, kde i tak se počet muslimů zvýšil o 31 785 muslimů v regionu. Pokud byl přírůstek muslimského obyvatelstva největší k roku 2000 (63,5 %), tak naopak v následujícím desetiletí se přírůstek snížil na necelé 4 %, tedy téměř o -60 procentních bodů. Z grafu je patrné, že odliv obyvatelstva se týká i „nemuslimské“ části populace v této oblasti. V roce 1970 zaznamenal region největší přírůstek „nemuslimského“ obyvatelstva v regionu, který byl 13 %. V následujících letech dochází k silnému propadu přírůstku a v roce 2000 dochází k dosažení minima na -5,67 %. Z regionu ubylo v období 1990–2000 téměř 3 472 846 obyvatel. V současnosti se situace mírně stabilizuje. Dochází k růstu přírůstku „nemuslimského“ obyvatelstva, zato muslimové zažívají větší a větší propad v procentuálním vyjádření přírůstku. Pokud bude tento trend pokračovat, tak je možné předpokládat, že v regionu bude přibývat „nemuslimské“ obyvatelstvo, zatímco muslimů zde bude méně. Tento případ by vešel v úvahu v dohledné době cca 20–30 let.

6.7 Střední Evropa

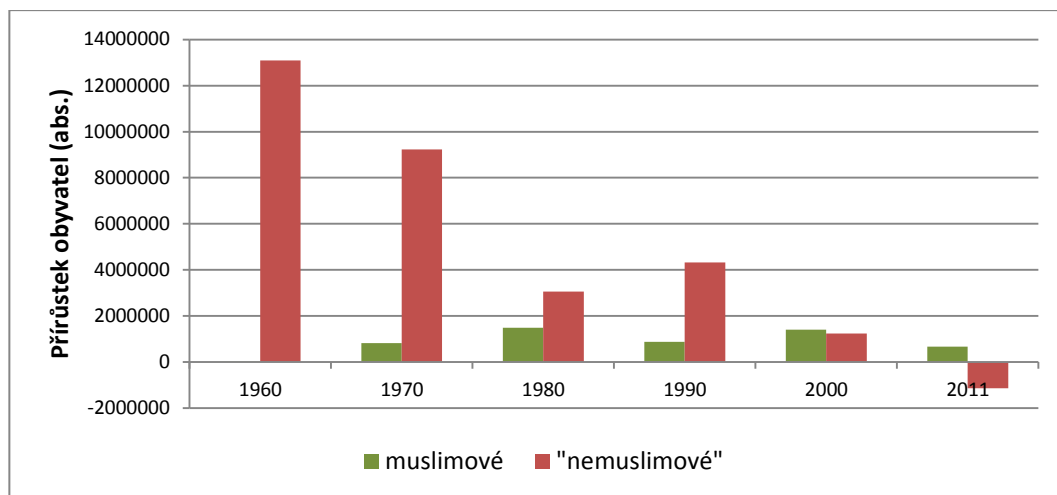
Oblast střední Evropy je z hlediska muslimské populace soustředěna do Německa, ve kterém se nacházelo v posledních desítkách let absolutně nejvíce muslimů. V době nacistického Německa nebyli muslimové nijak zvlášť pronásledovanou menšinou, dokonce pro některé nacisty bylo muslimské náboženství přijatelnější než křesťanství.

Obr. č. 21 – graf znázorňující absolutní počet muslimů a podíl muslimů na celkovém počtu obyvatel v regionu střední Evropy (v %) v období let 1950–2011

Obr. 22 – graf znázorňující desetileté přírůstky muslimů a „nemuslimského“ obyvatelstva v regionu střední Evropy v absolutních číslech v období let 1950–2011

Obr. 23 – graf znázorňující desetileté přírůstky muslimů a „nemuslimského“ obyvatelstva v regionu střední Evropy v absolutních číslech v období let 1950–2011

V regionu střední Evropy, přibližně do roku 1960, muslimové zastupovali opravdu velmi málo početnou skupinu obyvatel Evropy. Nejvíce muslimů k roku 1960 bylo dle statistických údajů paradoxně v Polsku (7 815 muslimů). Po roce 1960 nastává období imigrace do střední Evropy, hlavně do dnešního Německa, které se otvírá světu díky přijímání gastarbaiterů (levné pracovní síly z Turecka a jiných zemí). Trend vývoje rostl raketově vzhůru a z dostupných dat dosáhl svého vrcholu v roce 2011, kdy bylo v regionu střední Evropy evidováno celkem 5 272 835 muslimů. Podíl muslimů na veškerém obyvatelstvu Evropy se od roku 1960 drží přibližně ve stejném tempu růstu. Každým desetiletím vzrostl o cca 0,5 procentního bodu. V grafu desetiletých přírůstků nastává optický klam v podobě přírůstku z období let 1960–1970, kdy byl tento přírůstek 4 045,6 %. Muslimů se v tomto období dostalo do Evropy celkem 815 595. Největší přírůstky v absolutních číslech byly zjištěny v Německu (1960 – 7 116 muslimů/1970 – 783 360 muslimů), Rakousku (217 muslimů/1970 – 22 475 muslimů) a Švýcarsku (1960-2 703 muslimů/1970 – 16 353 muslimů). Od roku 1990 byla pozorována klesající hodnota přírůstku u „nemuslimské“ části populace ve střední Evropě (2000 – 0,79 %/2011 – -0,71 %). Také u muslimské části populace byl zaznamenán mírný pokles přírůstku (2000 – 44,14 % / 2011 – 14,44 %). Z dostupných dat je zřejmé, že region střední Evropy bude celkově ztrácet obyvatelstvo. V následujících desetiletích je možný nárůst muslimské populace, zatímco u „nemuslimské“ populace se bude krize dále prohlubovat.

6.8 Islám v České republice

K muslimské víře se v České republice dle Českého statistického úřadu ze sčítání lidu z roku 2011 přihlásilo necelých 2 000 občanů. I v České republice, jako v jiných zemích, dochází k rozvoji antiislámských tendencí. Nejhlasitěji proti muslimům vystupuje iniciativa „Islám v ČR nechceme“ vedená doc. Martinem Konvičkou. Svoji činností chtějí zastavit šíření islámu do České republiky, a také silně vystupují v otázkách regulace migrační vlny. V České republice se nachází oficiálně dvě mešity sídlící v Praze a Brně. Především s brněnskou mešitou jsou spojeny významnější události, které se váží k hlavnímu představiteli brněnské muslimské komunity Muneebu Hassanu Alrawimu. Alrawi v roce 2015 vyzýval v mešitě v boji proti nevěřícím, čímž způsobil velké společenské faux pas. Většina médií vykreslila Alrawiho kázání jako velice nepřátelské vůči všem, kteří nejsou muslimové.

Dle hnutí Martina Konvičky se v České republice nachází až devět mešit a čtrnáct modliteben. Jelikož se, např.: v případě Olomouce, nejedná o potvrzenou mešitu (ul. Ostružnická), není jistá věrohodnost údajů.

Obr. 24 – Mešity a modlitebny na území dle ČR dle hnutí Islám v ČR nechceme

Zdroj: Mešity v České republice. IVCNRN.CZ [online]. 2012 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.ivcnn.cz/wp-content/uploads/2015/01/mapa212.jpg>

7 *Jádrové oblasti rozšíření muslimů v Evropě*

Tato kapitola zobrazuje pomocí grafické metody kartogramu jádrové oblasti geografického rozšíření muslimů v letech 1950 až 2011 s rozdělením na jednotlivá desetiletí.

7.1 *Rok 1950*

Obr. 25 – Mapa jádrových oblastí rozšíření muslimů v Evropě v roce 1950

V roce 1950 se v Evropě vyskytovalo dle statistických údajů ve vybraných zemích 445 627 386 obyvatel, z toho 4 307 037 muslimů. Podílově měli muslimové zastoupení necelé 1 %. Více jak 50 % všech muslimů se v padesátých letech vyskytovalo v oblasti Balkánského poloostrova. Fakticky jde o území, na kterém v minulosti vznikly autochtonní jednotky muslimského obyvatelstva. Muslimové byli nejvíce rozšířeni ve třech státech. Na území dnešního Kosova se v roce 1950 fyzicky nacházelo 524 481 muslimů. Podílově byli muslimové na území dnešního Kosova zastoupeni 68,92 % (celkem 761 000 obyvatel).

Druhým státem, ve kterém muslimská kultura výrazně dominovala, byla Albánie. Albánie a území dnešního Kosova byla v roce 1950 jediná území, na kterých byla více jak polovina obyvatel státu muslimského vyznání. V Albánii čítající v roce 1950 1 227 156 obyvatel bylo 812 199 muslimů, tedy podílově 66,19 %.

Třetím „jádrovým“ státem je Bosna i Hercegovina. Z hlediska počtu muslimů měla Bosna s Albánií téměř stejný počet muslimů, ale jelikož Bosna čítala 2 662 000 obyvatel, tak podílově se zde muslimové vyskytovali v 33,14 %.

Absolutně nejvyšší počet muslimů v evropských zemích v roce 1950 mělo Bulharsko. Na území Bulharska se vyskytovalo 903 557 muslimů, ale vzhledem k relativně vysokému počtu obyvatel země se podílově umístilo na pátém místě (4. Makedonie).

Lze shrnout, že se muslimská komunita v roce 1950 z větší části vyskytovala na území regionu jihovýchodní Evropy. Vzhledem k současným okolnostem rozšíření muslimů do západní Evropy je nutné podotknout, že se mezi první desítkou států v roce 1950 umístilo ze západních zemí pouze Monako, které čítalo 19 242 obyvatel, ale statisticky se k muslimskému vyznání přihlásilo 306 obyvatel (podílově 1,59 %).

Tab. 2 Počet obyvatel v jádrových muslimských zemích v roce 1950

1950	Počet obyvatel (tis.)	Počet muslimů (tis.)	Podíl muslimů (%)
Kosovo	761,0	524,5	68,92
Albánie	1 227,2	812,2	66,19
Bosna	2 662,0	882,2	33,14

Zdroj: vlastní databáze

7.2 Rok 1960

Obr. 26 – Mapa jádrových oblastí rozšíření muslimů v Evropě v roce 1960

V roce 1960 se počet vyznavačů islámu v Evropě zvýšil oproti roku 1950 o 1 496 684 muslimů, tedy na konečných 5 803 721. Z hlediska vymezení jádrových oblastí rozšíření muslimů nedošlo během deseti let k posunu jader. Polovina muslimů v Evropě se stále držela v oblasti Balkánského poloostrova na území dnešní Bosny i Hercegoviny, Kosova a Albánie.

V roce 1960 se stalo nejvýznamnější jádrovou oblastí území dnešního Kosova, na kterém se vyskytovalo 680 595 muslimů. Při počtu obyvatel 963 988, se Kosovo stalo nejvýznamnější oblastí Evropy z hlediska podílu muslimů na obyvatelstvu (70,6 %). Oproti roku 1950 stoupl podíl obyvatel Kosova o 1,68 procentních bodů, což odpovídá absolutně přírůstku 156 114 muslimů za deset let. V pořadí se oproti roku 1950 nezměnila i druhá nejvýznamnější jádrová oblast, a sice: Albánie. Albánie měla k roku 1960 1 054 507 muslimů, což podílově k počtu obyvatel činilo 64,97 %. Třetí jádrovou oblastí byla Bosna i Hercegovina s 1 118 131 muslimy (podílově 34,11 %). Bosna i Hercegovina byla v roce 1960 státem s nejvyšším počtem muslimů v Evropě. Zároveň v zemi došlo k liberalizaci vztahů mezi muslimy a tehdejší jugoslávskou politikou. Spolu s počtem přibývajících muslimů se měnil i trend vývoje počtu obyvatel v jednotlivých zemích. V tomto důsledku se podíly moc nelišily.

Z hlediska států západní Evropy je na sedmé pozici s nejvyšším podílovým zastoupením muslimů v zemi Francie (nikoliv již Monako), ve které při počtu obyvatel 46 520 271 bylo statisticky doloženo 808 320 muslimů (podíl muslimů: 1,74 %). Postupně lze pozorovat vývoj počtu muslimů ve Francii, kde nabírá již v této době výraznějšího charakteru.

7.3 Rok 1970

Obr. 27 – Mapa jádrových oblastí rozšíření muslimů v Evropě v roce 1970

Rok 1970 neznamenal pro muslimskou komunitu v Evropě výraznějších změn oproti minulým letům, ale v rámci postupného přesouvání těžiště rozšíření muslimů lze pozorovat, jak se postupně přesouvalo západněji. Došlo ke změně struktury jádrových oblastí rozšíření. Již nejsou hlavními doménami rozšíření země Albánie, Bosna i Hercegovina či Kosovo, ale také území dnešních států Černé hory a Makedonie. Makedonie byla již od roku 1950 čtvrtým státem s nejvyšším podílem muslimského obyvatelstva v Evropě. Tentýž rok se muslimové podíleli na obyvatelstvu Makedonie 28,29 %. Za dalších deset let došlo k mírnému snížení podílu muslimů v Makedonii, a sice o více jak 4 procentní body (24,05 %). Paradoxně je Makedonie zemí, ve které v šedesátých letech dochází k „obnově“ rozšiřování islámu na svém území. Pokud v dřívějších letech měla křivka vývoje o počtu muslimů v Makedonii tendenci klesat, tak ze statistických údajů vyplývá, že v roce 1970 se v Makedonii muslimské obyvatelstvo podílelo na skladbě obyvatelstva 25,14 %. Fyzicky se jednalo o 414 176 muslimů. Černá Hora v roce 1950 měla na svém území 43 515 muslimů (10,21 %) a v roce 1960 56 468 muslimů (11,97 %). Šedesátá léta znamenala pro území Černé hory demografický růst. Celkově se počet obyvatel zvýšil v rozmezí let 1960–1970 o 57 710 a v rámci tohoto růstu pokračoval v postupném zvyšujícím se trendu i vývoj počtu muslimů v regionu. Oproti roku 1960 se počet muslimů zvýšil o 49 439, tedy podílově vůči roku 1960 o 8,03 procentních bodů.

Z mapy lze vidět, jak se mění prostorová distribuce muslimů v oblasti Balkánského poloostrova. Jádrové oblasti rozmístění muslimů, které byly převážně soustředěny do tří států, se postupně rozšiřují. Především se jedná o vliv počáteční migrační vlny obyvatel bývalé Jugoslávie na svém vlastním území.

Taktéž se mění skladba obyvatel regionu západní Evropy. Na území Gibraltarů se dostávají ve větší míře muslimové a podílí se na obyvatelstvu 8,02 %. Zajímavější je sledovat trend vývoje muslimů ve Francii. Zde bylo evidováno v roce 1960 46 520 271 obyvatel. Z toho se jednalo o muslimy z 1,74 %. O deset let později je již evidováno 1 662 557 muslimů, tedy podíl se zvýšil o 1,46 procentních bodů.

7.4 Rok 1980

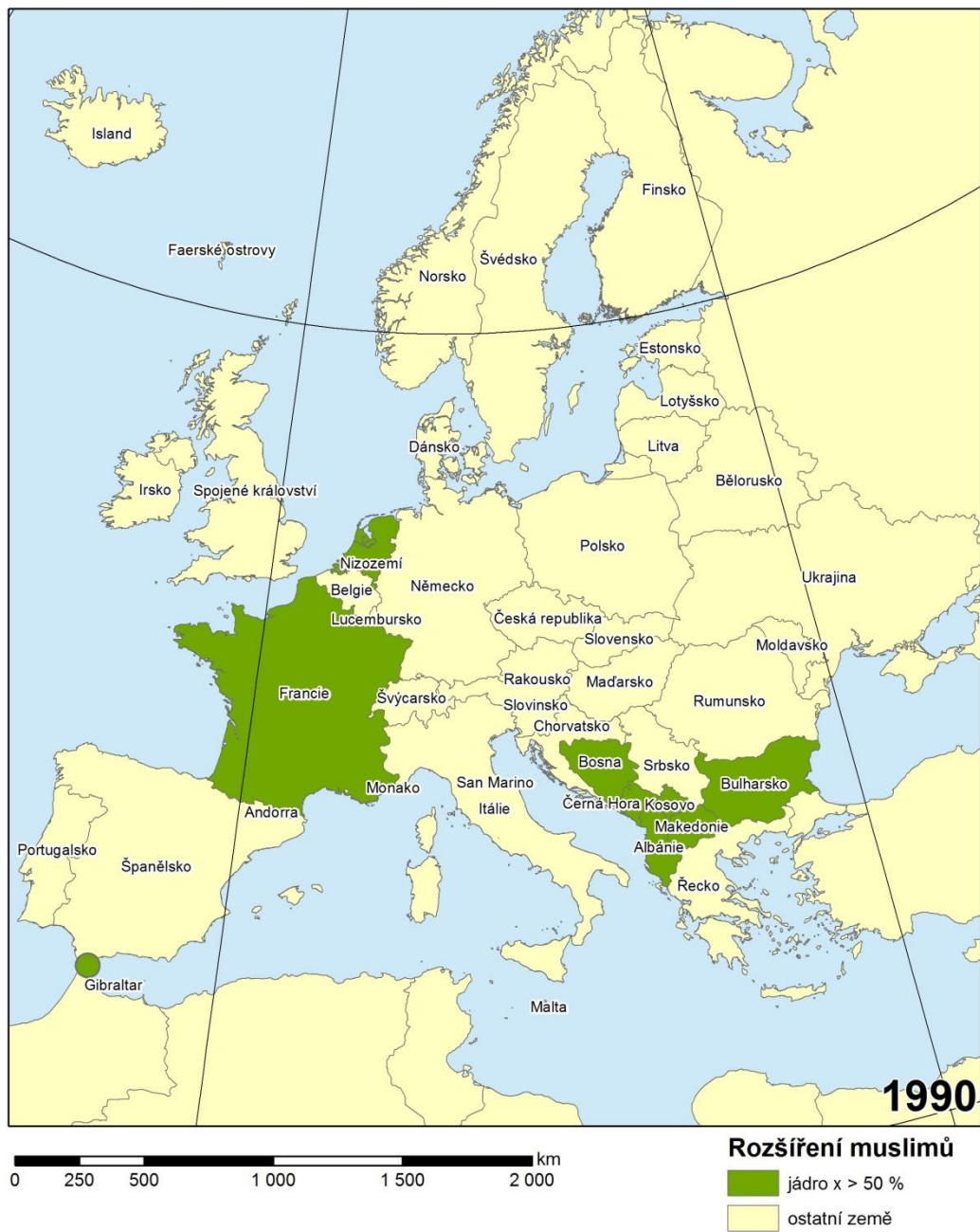

Obr. 28 – Mapa jádrových oblastí rozšíření muslimů v Evropě v roce 1980

V roce 1980 dochází vzhledem k rozšíření muslimů v minulých letech sledovaného období k velkému zlomu. Mezi jádrové oblasti se zařazují země západní Evropy, kde vrcholí migrační „poválečná“ krize. Pokud se o deset let zpět považovala za jádrové oblasti území pěti států lokalizovaných především na území Balkánského poloostrova, tak právě v roce 1980 je těchto států, označovaných jako jádrové oblasti rozšíření muslimů, devět. Lze vidět rozšíření v oblasti Balkánského poloostrova o území dnešního Bulharska, ve kterém se v téže roce muslimové podíleli na skladbě obyvatelstva 9,91 %. Vzhledem k minulému desetiletí (1970) došlo k minimálnímu podílovému snížení. I přesto se Bulharsko zařadilo do jádrových oblastí rozšíření muslimů. Tento jev lze vysvětlit z hlediska rostoucího počtu muslimů v celé Evropě. Na základě celkového součtu muslimů se do jádrových oblastí rozšíření dostala Francie, Nizozemí a území Gibraltaru. V Nizozemí byli muslimové podílově na obyvatelstvu zastoupeni 3,12 % (1950 – 0 %, 1960 – 0 %, 1970 – 0,84 %). Tento progresivní nárůst lze ztotožnit s imigrační politikou Nizozemí. Poválečné Nizozemí (stejně jako většina evropských států) bylo ekonomicky vyčerpané. V Nizozemí nastal úbytek pracovní síly a s tím související pokles ekonomiky státu. Nizozemí se v Evropě po pracovní síle ohlíželo především ve Španělsku a Itálii. Pracovníci z těchto zemí se ale postupně začali vracet do svých zemí a Nizozemsko opět čelilo nedostatku pracovních sil. Sepsalo tedy dohody se zeměmi, ze kterých by pod vidinou výdělků přicházeli pracovníci na různá odvětví. Po odpracování se měli tito „pracující migranti“ vracet do svých domovů, což velká část z nich neudělala. Do Nizozemí přicházeli migranti (muslimové) především z Turecka a Maroka. S imigrační politikou je spjat také druhý stát západní Evropy, a to sice Francie. Po 2. světové válce nastal nedostatek pracovních sil. Francie jako historický kolonizátor se mohla spolehnout na příliv pracovníků ze „svých vlastních území“. Jednalo se především o země severní Afriky (Alžírsko aj.). Francie je spjata s islámem dlouhou dobu, právě skrze kolonialismus. Šedesátá a sedmdesátá léta je možno ve Francii označit jako „migrační léta“. Oproti roku 1950 počet obyvatel vzrostl o 11 795 584. S tím souvisí i rostoucí trend u muslimského obyvatelstva, kdy se během třiceti let zvýšil počet muslimů ve Francii o 2 348 351 muslimů, což v podílu dělá rozdíl o 4,17 procentních bodů na konečnou hodnotu 4,88 %.

Na území Gibraltaru se podílově muslimské obyvatelstvo nemění a z toho důvodu se taktéž jedná o jádrovou oblast rozšíření. Muslimů zde bylo evidováno 2 124 při celkovém počtu obyvatel 26 479.

7.5 Rok 1990

Obr. 29 – Mapa jádrových oblastí rozšíření muslimů v Evropě v roce 1990

V roce 1990 nedošlo k dalšímu rozšíření jader výskytu muslimského obyvatelstva v Evropě. Celkově s rostoucím trendem vývoje počtu obyvatel a s tím souvisejícím vyšším počtem muslimů, se dá s určitostí říct, že islám začíná ovlivňovat Evropu jako celek. Ve Francii v roce 1983 vzniká významná organizace s názvem Svaz islámských organizací (UOIF). Oficiálně se organizace věnuje evropské francouzské kultuře a jejího propojení s muslimskou kulturou.⁴³ Existují dohady, které propojují Svaz islámských organizací s Muslimským bratrstvem. Muslimské bratrstvo je organizace (někdy označována jako teroristická skupina), která se nejvíce projevila v událostech arabského jara v Egyptě v roce 2011, a také v roce 2013, kdy byl zatčen člen Muslimského bratrstva, a sice Muhammad Mursí (prezident Egypta v letech 2012–2013).

V roce 1990 bylo dnešní Kosovo územím, na kterém se vyskytovalo 85,51 % muslimů z celkového počtu obyvatel území, který činil 1 956 196. Druhá, v rámci srovnávání podílů muslimů v zemích na obyvatelstvu, byla Albánie, která oproti roku 1980 zažila mírný pokles podílu muslimského obyvatelstva. Rozdíl činil 1,21 procentních bodů. Fakticky se ale zvýšil počet muslimů v zemi z 1 670 530 na 1 989 668 muslimů. Zajímavou zemí, ve které došlo k celkovému snížení počtu obyvatel, ale zato vzrůstu podílu muslimů, bylo Bulharsko. Zde bylo v roce 1980 evidováno 8 843 528 obyvatel a 876 394 muslimů (podíl 9,91 %). O deset let později bylo evidováno o cca 400 000 obyvatel méně, ale zato muslimské části bulharské populace přibylo o 235 937 na konečných 1 112 331 muslimů, což činilo v tehdejší době 13,11 % obyvatel Bulharska, kteří byli muslimského původu.

Nizozemsko se svým podílem muslimského obyvatelstva (6 %) bylo poslední zemí zařazenou jako jádrová oblast. Podíl na obyvatelstvo zde celkově vzrostl o 2,88 procentních bodů, což Nizozemí řadí po Bulharsku na druhé místo z hlediska rozdílu vyššího podílu muslimského obyvatelstva.

⁴³ LAQUEUR, Walter. *Poslední dny Evropy: humanistická Evropa nebo islamistická Eurábie?: analýza, perspektiva, prognóza, řešení*. Praha 2006, s. 45.

7.6 Rok 2000

Obr. 30 – Mapa jádrových oblastí rozšíření muslimů v Evropě v roce 2000

Při zhlédnutí tří posledních map z let 1980, 1990 a 2000 je zcela přirozené nabyt dojmu, že se nic zásadního z hlediska prostorové distribuce muslimského obyvatelstva nestalo. Tento jev je zřejmý vzhledem k rostoucímu trendu vývoje demografických ukazatelů. Růst počtu obyvatel a k tomu téměř shodný růst podílu muslimského obyvatelstva v období let 1980 až 2000 ve výsledku ukáže tři téměř stejná grafická znázornění jádrových oblastí. Jediný Gibraltar oproti roku 1990 ztrácí pozici jádrové oblasti rozšíření muslimského obyvatelstva. Podílově se zde snížil počet muslimů o -2,92 procentních bodů. V období 1990 až 2000 došlo v jádrových oblastech k vývoji počtu muslimů vzhledem k obyvatelstvu území. Největší rozdíl v podílu muslimů na obyvatelstvu získalo Kosovo. Nárůst činil 6,49 procentních bodů, zatímco největší ztrátu z hlediska podílu na obyvatelstvu měla Černá Hora (-1,45 procentních bodů). V Kosovu došlo k nárůstu podílu muslimů především z důvodu snížení počtu „nemuslimského“ obyvatelstva území.

V roce 1990 mělo území Kosova 1 956 196 obyvatel, ale již o deset let později 1 700 132 obyvatel. Muslimové zemi také opustili. Ze statistických údajů je patrné, že muslimů na území Kosova bylo v roce 1990 1 672 707, zatímco v roce 2000 1 561 121. V Černé hoře se snížení podílu muslimů jasně odráží v poměrném snížení počtu obyvatelstva muslimského i „nemuslimské“ v rozmezí let 1990 až 2000. Albánie i Bulharsko byly stejnými případy jako Černá Hora. I zde došlo k úbytku muslimského i „nemuslimského“ obyvatelstva. V Bosně i Hercegovině bylo vzhledem k statistickým údajům v roce 2000 o 472 552 obyvatel méně než v roce 1990. Taktéž ubylo muslimů, kterých oproti roku 1990 zde bylo 1 698 920. Při srovnání zastoupení muslimů na obyvatelstvu Bosny i Hercegoviny ve sledovaném období 1990 až 2000 nedošlo k výrazné změně struktury obyvatelstva Bosny.

Z mapy je možné vidět, že prostorová distribuce muslimského obyvatelstva v Evropě v roce 2000 se vyskytovala především stále v oblasti Balkánského poloostrova. Z této oblasti se postupně přesídluje „nemuslimská“ i muslimská část populace. Za následek to má roztržštěnost výskytu muslimů v evropských zemích, kde jejich počty nenabývají velkých hodnot, tedy podíly na celkovém stavu obyvatelstva daného státu nejsou vysoké. Pokud se vezmou čistá data o počtu muslimů v letech 1950 až 2000, zjistíme, že muslimové se především ve velké míře rozšířili v zemích západní Evropy, a to z důvodu imigrační politiky jednotlivých zemí. Po válce téměř všechny

evropské státy prodělávali krizi, která se týkala malého počtu pracovních sil v jednotlivých státech. Do Nizozemí se za sledované období ve velké míře dostali obyvatelé např. Maroka či Turecka. Do Francie mířili muslimové z bývalých kolonií v severní Africe. Za vidinou velkého výdělků a šance nového života putovali do Německa obyvatelé Turecka, hlavně obyvatelé východní části Anatólie (Kurdové). Němci v podstatě Turky po 2. světové válce sami zvali do země pro pracovní trh. Těmto pracovním imigrantům se v Německu vžilo označení *gastarbeiter*. Tito pracovní imigranti měli pomoci stabilizovat trh, a poté se měli vrátit do své vlasti. Ovšem až na výjimky k tomu nedošlo. I přes velký příchod muslimů do Německa v rozmezí let 1950–2000 se muslimové podílově nijak zvlášť neprojevovali na celkovém složení obyvatel. V roce 1950 bylo v Německu evidováno 1 884 muslimů (podíl téměř 0 %), v roce 1960 7 116 (0,01 %), v roce 1970 783 360 muslimů (1 %; především přírůstek díky pracovním imigrantům), v roce 1980 2 164 820 muslimů (2,76 %), v roce 1990 2 847 338 muslimů a v roce 2000 statistické úřady evidovaly v zemi dokonce 3 897 930 obyvatel Německa, kteří jsou muslimského vyznání (podíl na obyvatelstvu činil 4,74 %). Velkým problémem pro migranty byla negramotnost či spíše neznalost evropské kultury a „evropského vnímání“ imigrace. Mnoho muslimů se tedy zaměřilo na své vlastní instituce a veškeré organizace, které byly přímo určeny pro správu muslimského (migračního) obyvatelstva. Do Spojeného království se muslimové dostávali díky migraci hlavně z Pákistánu a Bangladéše.

Celkově se ve sledovaném období měnilo etnické složení národů v Evropě především vlivem imigrační politiky států. Migrace muslimů do Evropy byla brána jako globální jev, který zaručoval pro muslimy zlepšení životní úrovně a počátek soužití s evropskou kulturou, jejími tradicemi a zvyky. S postupnými změnami ve vládních strukturách v muslimských zemích docházelo právě na těchto územích z obav o svoji vlastní budoucnost k velkým migračním snahám.

7.7 Rok 2011

Obr. 31 – Mapa jádrových oblastí rozšíření muslimů v Evropě v roce 2011

V roce 2011 arabský svět prožívá „arabské jaro“. Muslimské země zažívají vlny demonstrací, revolucí a jiných protistátních aktivit. Právě z obav bližícího se přímého konfliktu v muslimských zemích se část muslimského obyvatelstva vydala do Evropy. Podílově se v Evropě nejvíce zvýšil počet muslimských obyvatel ve Švédsku. V roce 2000 byl počet muslimů ve Švédsku 395 771 při počtu obyvatel 8 882 792 (podíl byl tedy 4,46 %). O jedenáct let později v roce 2011 se zvýšil absolutní počet muslimských obyvatel Švédska o 271 793 muslimů. Zároveň se zvýšil počet obyvatel celého státu na konečných 9 415 570. Přibližně před čtyřiceti lety tvořili muslimskou menšinu ve Švédsku muslimové z Turecka, ale přelomem milénia se do této severské země dostávají muslimové z Bosny i Hercegoviny, Iránu, Iráku aj. Islám je sice ve Švédsku druhým nejrozšířenějším náboženstvím, ale ve švédské společnosti je nejvíce diskutovaný. Ve Švédsku se postupně muslimové dostávají do vlády a svým způsobem mohou ovlivňovat politické dění v zemi. S ohledem na další severské státy je až s údivem sledován vývoj počtu muslimské komunity. Vyjma Dánska, které v roce 2011 mělo na svém území 225 436 muslimů (podílově 4,07 %), se Finsko a Norsko aktivně nijak extrémně nezapojují do imigrační politiky. Finsko a Norsko náporu muslimů odolávaly, ovšem v posledních pár letech se islámu otvírá do těchto zemí cesta.

8 Těžiště prostorového rozšíření muslimské populace

Obr. 32 – Přesun těžiště muslimské populace Evropy v letech 1950 až 2011

Vymezení těžiště prostorové distribuce muslimů v Evropě v jednotlivých letech je odpovídající vzhledem k vývoji počtu muslimů v Evropě západní. V roce 1950 se těžiště nacházelo na hranicích Černé Hory a Srbska, tedy na území, kde vznikly autochtonní jednotky muslimského obyvatelstva. S postupem migrační vlny za prací

v roce 1960 do západních koutů Evropy se lokalizace těžiště mění. Posouvá se směrem na západ zhruba o 223 km. V roce 1970 vrcholí příchod imigrantů muslimského vyznání do Spojeného království, Nizozemí a Francie. Těžiště se opět logicky posouvá směrem na severozápad o vzdálenost 235 km na území dnešního Chorvatska. V dalších dvou desetiletích se přesun muslimského obyvatelstva do Evropy oproti předcházejícím letům mírně stahuje. Umístění těžiště rozšíření muslimů je zcela jistě spjata s přírůstkem muslimů ve východní Evropě, kde se do své původní vlasti vrací Krymští Tataři. Tato dvě desetiletí jsou ve znaku malého pohybu muslimů směrem na západ Evropy. Těžiště se posunulo o necelých 50 km na severozápad, což v porovnání se vzdálenostmi např. z Černé Hory do Spojeného království je zanedbatelná vzdálenost. V mezidobí let 1990 a 2000 dochází k nárůstu počtu muslimů hlavně v regionech severní a jižní Evropy. V tomto období je možné sledovat postupný vývoj přijímání migrantů (muslimských) do de facto všech evropských zemí, ve kterých vešla v platnost nová imigrační politika. Dle údajů z roku 2011 je patrné, že muslimové směřují stále více na západ do vyspělých zemí. Dle postupně sledovaného trendu vývoje těžiště rozšíření muslimů se dá usoudit, že v následujících desetiletích se jádro bude stále více orientovat západně/severozápadně (z důvodu přijímání muslimů do Švédska, které je migrantům silně nakloněno).

Při zhodnocení těžišť rozmístění muslimů v jednotlivých letech lze pozorovat, jakým směrem se přibližně muslimská komunita pohybovala Evropou. Pohledem obyvatele České republiky je obyvatelstvo Evropy rozděleno v otázce vymezení současného těžiště. Mapa výše ukazuje geograficko-matematický model vymezení těžiště, i přesto se velká část obyvatel domnívá, že pravé těžiště je stále umístěno na Balkánském poloostrově. Muslimové, kteří jsou především v západních zemích Evropy, jsou chápáni jako cizí element, který vývojově v počtu stále narůstá a projevuje se ve společnosti negativně. Ti „praví evropští muslimové“ se vyskytují stále na území států Balkánského poloostrova, protože jsou zde zažité autochtonní jednotky muslimského obyvatelstva.

9 ***Problém islámu v Evropě v hlavních geopolitických teoriích***

Vzhledem k relativní slabosti islámského světa v koloniálním období ho většina klasických geopolitických teorií v podstatě přehlíží, případně v něm nevidí sílu, která by mohla vytvořit nějaké specifické mocenské centrum s vlastními expanzivními zájmy. Vybrané muslimské státy jsou přitom vnímány jako spojenci nebo naopak potenciální překážky teritoriálních aspirací, jejichž dynamika ale vychází ze Západu (např. Turecko jako potenciální německý spojenec, Saúdská Arábie jako stát chráněný ve své ultrakonzervativní společenské struktuře zájmy velmocí usilujících o jeho ropné zásoby, apod.).

Jako „rovnocenného“ partnera nebo dokonce potenciálně nebezpečného protivníka Západu vnímá islám až poslední generace, resp. ji reflektují až práce vydané po roce 1990. Významnou osobností, která ve svém díle reflektuje tento novou optiku nahlížení na islámskou civilizaci včetně problematiky jejího rozšiřování do Evropy (i celého světa), byl významný americký politický teoretik Samuel Phillips Huntington. Mezi jeho nejznámější díla, která se zabývají geopolitikou (v širším pojetí významu tohoto slova), je zcela jistě kniha *Sřet civilizací* (*The Clash of Civilizations*). V této publikaci se Huntington snaží objasnit příčiny konfliktů ve světě. Konflikty provází lidstvo od počátku dějin a Huntington je systematicky přerozdělil dle různých koncepcí vedení.

Huntington soudí, že geopolitická (ne)rovnováha ve světě není odvozena od národních států, ale hlavním geopolitickým činitelem jsou civilizace. Civilizací, které utvářejí „vlastní svět“ a budují si svá „teritoria“, je celkem devět: západní, latinskoamerická, pravoslavná, islámská, africká, čínská, japonská, hinduistická a buddhistická. Každá civilizace je unikátní svým založením (filozofií), ale také chápáním sebe sama jako (správné) civilizační normy.

V publikaci *Sřet civilizací* se Huntington velmi zevrubně vyjadřuje k muslimské imigraci do Evropy. Západní mocnosti mají tendenci „pozápadnit“ všechny ostatní státy, které nejsou zosobněny se západní kulturou a vedením politického života. Jednoduše řečeno, tyto by měly přimknout k západním hodnotám, kterými jsou volný

trh, možnost omezení pravomocí států, individualismus a lidská práva.⁴⁴ Důležitým faktorem, který ovlivňuje dění přímo v oblasti Blízkého východu a nepřímo ostatní části muslimského světa, je nepochybně růst bohatství muslimských zemí. Muslimské země (Saúdská Arábie, Irák, Írán, aj.) nikdy dříve nedisponovaly takovým bohatstvím (získaným především z ropy) jako dnes. Dnes jsou peníze určujícím znakem pro pohyb obyvatelstva stejně jako migrace v poválečných letech.

Západní země se v minulosti proti politikám islámského světa vymezovaly. Muslimská populace začala pociťovat, že západní země se na islám dívají s určitým despektem. S tím souvisí nárůst fundamentálních hnutí (protizápadních tendencí) v 70. letech 20. století. Společným nepřítelem demokratických západních zemí a islámu byl komunismus. V tomto ohledu platilo víceméně pořekadlo: „Nepřítel mého nepřítele, je můj přítel.“ Jakmile padla železná opona, tak proti sobě stojí dvě civilizace, a sice: západní a islámská.

Huntington reflektuje situaci počátkem 90. let minulého století, nezpracovává tedy do svých úvah zkušenosti s migracemi v 90. letech, kdy se začaly v migrační politice mnohých států – tehdy ale hlavně z hospodářských důvodů – projevovat silné restriktivní tendence. Jen obtížně lze ale hovořit o jednotné politice: imigrační politika se měnila v poválečném období stát od státu, a tudíž zde mohou narůstat tendence nevyváženosti ohledně přijímání migrantů do země. V současnosti, po teroristických útocích, se opět ozývají požadavky na výrazné omezení imigrace, tentokrát ovšem s jiným zdůvodněním: masová migrace zejména muslimů je spojována s bezpečnostními riziky. Tyto události jsou dozajista důsledkem (v některých případech dokonce cílem) činnosti fundamentalistických hnutí, které se snaží Evropu uvést do chaosu a vnitřní destabilizace. Prakticky je nemožné celou Evropu přetvořit v země podobné zemím Blízkého východu, protože evropská mentalita a kultura se vůči islámské vymezuje v základním pojetí lidských práv a svobod.

Názory na islamismus jsou nekonzistentní a většinou se jedná o „výkřiky“ ve společnosti, které jsou ale ve společnosti velice slyšet. Samotný islám není pro Evropu problémem, ale islamistické extremistické organizace už ano. „Demografická“ invaze muslimů do Evropy není vizí budoucnosti Evropy. Není možné dlouhodobě určit, jak se bude vyvíjet islámský svět a jeho distribuce do evropských zemí. Velká část

⁴⁴ HUNTINGTON, Samuel P. *Sřet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu*. Praha 2001, s. 184.

muslimských zemí je však za populačním boomem anebo jej prodělá v blízké budoucnosti.

Dalším současným geopolitikem, jehož práce vzbuzují velmi ostré reakce, je ruský filozof, politolog a představitel eurasijského hnutí Aleksandr Geljevič Dugin. V současnosti se velice angažuje v politickém životě. Euroasijské hnutí, které vzniklo v první polovině 20. století, se stalo základem pro Duginovu geopolitickou koncepci uspořádání Ruska v kontextu moderní doby. V roce 2001 se stal vedoucí osobností politické strany Eurasie. Koncepcí jeho politiky je rozšíření hranic Ruska do Arménie, Ázerbájdžán, Gruzie jihozápadní Ukrajiny, a také do pravoslavných států Balkánského poloostrova.⁴⁵ Vypracoval různé geopolitické teorie, z nichž nejaktuálnější je tzv. „čtvrtá politická teorie.“ Duginova koncepce tkví v uspořádání ideologií, z nichž vyšla vítězně ideologie liberalismu nad komunismem a fašismem. Islám vnímá jako přirozenou jižní hradbu potenciálního šíření eurasijského státu, je tedy poněkud skeptický k možnostem spolupráce s islámským světem jako celkem. Ostatně islám chápe jako civilizaci, která má blíže k Západu, než k Rusku a Číně. Na druhé straně vnímá vnitromuslimské spory jako vhodné prostředí pro posilování vlivu Ruska ve státech Blízkého východu, které se cítí ohrožovány saúdskoarabskou dominancí. O muslimské expanzi do Evropy se vyjádřil velmi kriticky po teroristických útocích v roce 2015 v Paříži. Přirovnává činy Islámského státu k teatrální show, která má strategické cíle, které mají zastrašit Evropu a celkově Západ. Za skutečného původce islámského fundamentalismu však považuje Spojené státy americké. Nepředpokládá ale, že by islám Evropu rozvrátil. Muslimové v Evropě se podle něj sice nepřizpůsobí evropským hodnotám, ale jejich vliv se odrazí ve vzniku nové „západnější“ verze islámu.⁴⁶

Území Blízkého východu bylo po 2. světové válce velkým geopolitickým bojištěm studené války, protože se vzhledem k tamním zásobám ropy snažily všechny světové velmoci udržet v oblasti svůj vliv. Zásahy ze Západu (měně už z Východu, který ale měl ropu vlastní) do těchto oblastí vedly nezdědky k destabilizaci a delegitimizaci panujících režimů. Tím ale nelze místní aktéry posunout do kategorie nebohých obětí geopolitických her: k vojenským intervencím nebo silovým zásahům došlo téměř vždy na jejich žádost nebo alespoň s jejich tichým souhlasem. Muslimové

⁴⁵ HORNÍK, Jan: *Duginova „čtvrtá politická teorie“: nastává nová éra dějin, Západ končí*. Praha 2014, s. 4.

⁴⁶ DUGIN, Aleksandr: *Terakty 13 nojabrja: Made in Hollywood*. In: <http://www.evrazia.org/article/2764> [cit. 2016-04-20].

dělí svět na několik oblastí. Islámská část světa se nazývá *dár al-islám*, zatímco zbytek tvoří oblast „nevěřících“ *dár al-kufr* a oblast války *dár al-harb*. Oblast Evropy lze též nazvat *dár al-'ahd* či *dár as-sulh*, tedy oblast dohody. S postupným začleňováním muslimské komunity do Evropy se vytvořilo ve Francii početné společenství muslimů, díky kterému lze Francii nazvat právě *dár al-islám*.⁴⁷ Díky postupné „islamizaci“ Evropy se začaly – ovšem spíše v pejorativním duchu – používat pojmy Euroislám či Eurábie. Euroislám lze chápat jako „poevropšťování“ muslimů; spíše muslimského způsobu života. Lze jej rozdělit na tzv. civilní (občanský) islám a sekulární islám. V jednoduchosti se jedná o vytvoření islámské společnosti, která bude žít dle „evropského standartu“ a islám bude vyznávat pouze v rámci sekulární kultury.⁴⁸ Zajímavý je názor profesora Ekmeleddina İhsanoğlua (bývalý prezident Organizace islámské spolupráce-OIC), který došel k závěru, že Evropané nejsou schopni přijmout na svém území cizí element, přestože v minulosti to byli právě Evropané, kteří osídlovali cizí území na úkor domácího obyvatelstva, a tedy situaci migrantů nejsou schopni pochopit. V 19. a 20. století nastává muslimům „nelichotivá doba“. Naplno běží proces koloniální expanze evropských států, a také se rozvíjí kapitalismus, který je v mnoha ohledech v rozporu s Muhammadovým učením. Reakcí na územní, technologickou i kulturní expanzi „západního světa“ vznikají různá islámská obrodná hnutí, která je možné rozdělit na dva směry, a sice: tradicionalismus a fundamentalismus. Oba směry mají odpor k Západu, ovšem tradicionalismus se na rozdíl od fundamentalismu odmítá ztotožnit s novou dobou, která klade společnosti za úkol modernizaci.

⁴⁷ KROPÁČEK, Luboš. *Vícesměrné perspektivy evropských muslimů*. In: CHMAITILLIOVÁ, Dina (ed.). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí?*. Praha 2006, s. 47.

⁴⁸ KARIĆ, Enes. *Is 'Euro-Islam' a Myth, Challenge or a Real Opportunity for Muslims and Europe?*. *Journal of Muslim Minority Affairs*, 22, 2002, s. 435.

10 Závěr

Geografická analýza se zaměřila na prostorové rozšíření muslimů v Evropě po roce 1945. O islámu nelze mluvit pouze v rovině náboženství, ale také jako o životním stylu muslimského obyvatelstva. Protkává všechna možná odvětví společnosti, a také má výrazný podíl na politickém formování zemí Blízkého východu. Na základě studia historického působení islámu v Evropě byla zjištěna značná provázanost v různých oblastech lidského působení. Chronologicky byl v práci sepsán historický exkurz, který zavede čtenáře do problematiky islámu v Evropě, tzn. střetu muslimské civilizace s evropskou. Islám Evropu ovlivňoval v mnoha směrech. V historii došlo k mnoha válečným konfliktům, které v Evropě budily silný ohlas, ať už se jedná o výboje Arabů na Pyrenejský poloostrov či na jih Itálie (Sicílie) nebo válečná tažení Osmanů jihovýchodní Evropou. Tyto výboje však vždy skončily vzájemným splnutím nebo alespoň kooperací obou kultur. Arabská expanze v raném středověku přes Pyrenejský poloostrov byla výrazným zásahem do dějin Evropy. S přihlédnutím k českým zemím bylo velice významné tažení Ludvíka Jagellonského proti tureckému nebezpečí v roce 1526, při kterém Ludvík zemřel. Tento okamžik je zlomový pro politický vývoj českého území. Do střední Evropy se dostal rod Habsburků, který byl významným protivníkem muslimské expanze do Evropy. Na základě tohoto tvrzení lze dokázat, jak islám ovlivňoval politický vývoj v Evropě na sklonku středověku. Taktéž výboje Osmanů na území Balkánského poloostrova měly významný dopad na tamní obyvatelstvo. Území jihovýchodní Evropy bylo osídlováno muslimským (nepůvodním) obyvatelstvem a následkem vznikaly autochtonní jednotky muslimského obyvatelstva. V současnosti se převážně přes tato území valí migrační vlna, která do jisté míry může ovlivnit obyvatele právě těchto oblastí.

Druhým cílem práce bylo zhodnocení statistických údajů o počtu muslimského a „nemuslimského“ obyvatelstva v Evropě. Z vypracované databáze muslimů a jejího následného zpracování bylo zjištěno, že se rozmístění muslimské komunity v průběhu posledních šedesáti let výrazně diferencovalo. Nejen samotné rozmístění bylo odlišné v různých regionech Evropy, ale regionálně odlišný byl také trend vývoje počtu muslimů. Zcela jistě lze předpokládat, že bude dále klesat počet muslimů v historicky „nejmuslimštější“ části kontinentu – v jihovýchodní Evropě, která je dnes pro nově příchozí muslimské imigranty pouhou tranzitní zónou. Naopak silnou progresí se vyznačují regiony severní, jižní a jihozápadní a západní Evropy.

Jednou z pracovních hypotéz bylo, že muslimská migrace se bude v různých částech Evropy chovat odlišně. Země v západní a jižní Evropě se v minulých desetiletích zasadily o velké změny v imigrační politice. V poválečné době se země zmínané válkou snažily o stabilizaci trhu získáním levné pracovní síly. V průběhu sledovaných šedesáti let lze vidět, jak se měnil trend vývoje počtu muslimů v Evropě. Předpokládaným trendem se vyvíjel počet muslimů v západní, jižní a jihozápadní Evropě, ovšem trend vývoje v ostatních regionech Evropy je v některých případech zarážející. Vzestup muslimského obyvatelstva u severských států je dán především růstem muslimské populace ve Švédsku, které se v posledních desítkách let uplatňovala imigračně „vstřícnou“ politikou. Naopak v jihozápadní Evropě došlo ve sledovaném období k opačnému vývoji. Muslimové zde ubývají, což má za následek přesouvání těžiště prostorové distribuce muslimů do ostatních oblastí Evropy. Mírně zavádějící je analýza regionu východní Evropy, kde jsme v našem výzkumu nepočítali s muslimy s evropskou částí Ruska. Je patrné, že v posledních desetiletích se muslimské obyvatelstvo přesunuje z této oblasti do jiného regionu, což má za následek celkový úbytek obyvatelstva. Střední Evropa je na tom obdobě, ovšem zde je za poslední sledované období patrný negativní přírůstek v absolutních počtech u „nemuslimského“ obyvatelstva, zatímco u muslimského je tomu naopak, byť vzhledem ke sledování trendu vývoje počtu muslimů lze předpokládat úbytek i muslimského obyvatelstva v regionu střední Evropy.

K vymezení jader rozmístění muslimů v Evropě posloužila data o počtu muslimů v jednotlivých zemích v desetiletých časových intervalech. Na základě map lze určit, jak se jednotlivá území států stávala jádrovými oblastmi muslimského rozšíření. Všeobecně se dá říci, že se počet muslimů ve všech evropských zemích postupně zvyšoval. Z map lze jednoznačně určit, které evropské země se staly vybranými destinacemi pro migrující muslimy. Předpokládanou jádrovou oblastí byla původně oblast Balkánského poloostrova, a také později oblast západní Evropy, státy Belgie a Francie. Zajímavostí je, že mezi jádrové oblasti se zařadilo v letech 1980 a 1990 také území Gibraltaru. Za specifickou část jádrové oblasti lze považovat Švédsko, které v posledních letech výrazně změnilo zavedený trend imigrační politiky, a přijímají velké počty muslimů do své vlasti.

Evropou se šíří xenofobní názory na muslimské obyvatelstvo. Velké diskuze vyvolalo působení fundamentalistických extremistických skupin různých frakcí islámských teroristických organizací, které v poslední době zasévají do Evropy strach z postupného ovládnutí Evropy islámem. Migrace není jev, který by byl ve společnosti vnímán pozitivně, pokud by měl narušit vazby na území, na které se migrující obyvatelstvo hodlá usadit. Taktéž je nutné zmínit, že populace v řadě států, ze kterých jsou migranti, dosáhla vrcholu svého populačního vývoje a již se nečeká výraznějšího růstu obyvatelstva, takže Evropa zůstane stejná, pouze s větší variabilitou etnického složení obyvatelstva jednotlivých zemí.

V rámci geopolitických vazeb na téma diplomové práce je zcela rozhodující pohled Samuela Phillipse Huntigtona, který zařazuje migraci muslimů do Evropy do kontextu hrozícího globálního střetu mezi dvěma civilizacemi – Západní a Islámskou. Každá civilizace má své vlastní hodnoty, které jsou unikátní a neměnné. Obavy z islámu v Evropě jsou do jisté míry oprávněné, ale nebudou zcela jistě trvalé. Zajímavé je, že významný ruský politolog a představitel eurasijského hnutí Aleksandr Dugin neinterpretuje vztah mezi islámem a Evropou vůbec dramaticky, naopak tvrdí, že islám má k evropské civilizaci mnohem blíže než k civilizacím jiným a předpokládá, že muslimové v Evropě se sice do evropské společnosti neasimilují, ale pod jejím vlivem se vytvoří „euroislám“ integrovaný do západoevropské společnosti. Taktéž je přesvědčen, že konflikty na územích muslimských států jsou výzvou pro Rusko k posílení jeho vlivu ve státech Blízkého východu.

11 Summary

This thesis is geographical analysis focused on the spatial expansion of Muslims in Europe after 1945. It cannot speak about Islam only at the level of religion because this faith is a lifestyle of Muslim population. Islam contains all possible sectors of society, and also has a significant portion in the politics in the Middle East. The thesis is based on the study influence of Islam in Europe. Chronologically, the part of thesis was written as a historical guide to explain many confrontations between Europe and islamic world.

Islam had influenced Europe in many ways. Throughout history there have been many armed conflicts (wars). These conflicts were really great in Europe. There was many meeting between islamic world and Europe, for example: conquests of the Arabs to the Iberian Peninsula and the south of Italy (Sicily) or the campaigns of Ottoman in region of South-East Europe, and always there was a mutual fusion of two cultures that opposite its founding totally different. Arab expansion in the early Middle Ages through the Iberian peninsula was a significant intervention in the history of Europe. Czech lands were influenced too. Louis Jagiello's campaign against the Turkish threat in 1526. Louis died and it was the political milestone for Czech lands. In Central Europe came Habsburgs, who was a prominent opponent of the Muslim expansion into Europe. It is the proof how can Islam influence political developments in Europe in the late Middle Ages. Also, the Ottoman conquests in the territory of the Balkan Peninsula had a significant impact on the local population. Southeastern Europe was settled by Muslim (non-native) population and consequently formed units autochthonous Muslim population. At present, mainly through those territories comes migration wave, which to some extent may affect the residents of these very areas.

The second objective was the statistical evaluation of database about the number of Muslim and "non-Muslim" population in Europe. From the database of Muslims and its subsequent processing was found that the deployment of the Muslim community during the last sixty years was significantly differentiated. Of course number of Muslims in each country was different. Certainly, the thesis absolutely shown that the trend of Muslim population is decreasing in the region of Southeast Europe, which was the strongest territory of Muslim communities in Europe , while today there is a transit area for migrants to countries 'economically advantageous'. On the other side, a „strong

territories“ of increasing Muslim’s population are regions of: northern Europe, southern and southwestern Europe and western Europe.

One of the hypotheses was that the migration will be different in each regions of Europe. Countries in western and southern Europe had many changes in immigration policy in a past. There were many problems after the Second World War. The economies of post-war countries were really bad. It was chance for immigrants. Countries invited immigrants for a stabilization of economy. We can see different trend about numbers of Muslim population during the monitored sixty years. There were many many differences. The anticipated trend developed by Muslims in the western, southern and southwestern Europe, but the development trend in other regions of Europe is sometimes startling. The rise of the Muslim population in the Nordic countries is mainly due to the growth of the Muslim population in Sweden, which in recent decades has built positive immigration policy. Southeast Europe – there was opposite development of Muslim population. Muslims are disappearing which it has moving of the centre of gravity of the spatial distribution of Muslims in other parts of Europe. The thesis does not contain the development of Muslim population in Russia and Turkey. This fact is important in analyse of the east Europe and the southeast Europe region. The thesis does not contain these states because the main numbers of Muslim population in these states are in the Asia area. East Europe – there is noticeable that in recent decades the Muslim population moved from this area to another region. The result is simple-population decrease. Almost the same development is in Central Europe but here is the last reporting period noticeable negative growth in absolute numbers with the non-Muslim population, while Muslims are the opposite. But also there is a following trend of the Muslim population because there will expect decrease of Muslim population too.

The secondary aim of the thesis was to develop core deployment of Muslims in Europe. For work was used the database of Muslim population in each decade in states of Europe. It is very simple to compare maps of core area of Muslim population. We can say that the number of Muslims was increased. The estimated core region has become an area of the Balkan Peninsula, and later the area of Western Europe, countries as Belgium and France. It is interesting that among the core areas ranked in 1980 and 1990 also Gibraltar. For specific core area can include Sweden, which in recent years

has significantly changed the trend established immigration policy, and „invite“ large numbers of Muslims in their homeland.

There are many views on the Muslim population in Europe. Nowadays, there are xenophobic views. Great discussion provoked action fundamentalist extremist groups, different factions of Islamic terrorist organizations. These organizations want Islamic Europe and also they want a panic in Europe. Migration is not a phenomenon that would be perceived positively in the society if it has negative changes for settlers in each states. It is also important to note that the population in many countries (states of migrants), here is not expecting the population „boom“ already. On the other side, migrants can change ethnic structure of the states of Europe.

The thesis also contains geopolitical linkages. There is an absolutely critical view of Samuel Phillips Huntington, who classifies the migration of Muslims into Europe like a conflict between the two civilizations-Western and Islamic. Every civilization has its own values, which are unique and unchanging. Fear of Islam in Europe is modest justified, but it will not certainly permanent. Aleksandr Dugin, a prominent Russian political scientist and a representative of the Eurasian Movement commented on the relationship of Islam in Europe, that Islam is to the European civilization much closer than for others. He also believes that the conflicts on the territories of Muslim states have become a challenge for Russia and its influence in the Middle East countries.

12 Použité zdroje a literatura

ADAMICK, J.: *Islam in Europe: A Research Guide*. Reference & User Services Quarterly, 49, 2010, s. 310–315. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/20865288>

ALKHATEEB, Firas: *Disunity in al-Andalus: The Taifa Period*. In: <http://lostislamichistory.com/disunity-in-al-andalus-the-taifa-period/> [cit. 2016-04-10]

Atlas světových dějin. Díl 1, Pravěk - středověk. 1. vyd. Praha: Kartografie, 1995. 52 s. ISBN 80-7011-343-x.

BASANESE, Laurent et al: *Europe and Islam: proceedings of the international conference held on 3rd of March - 4th of March 2015, Olomouc, Czech Republic*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, s.r.o., 2015. 293 stran. ISBN 978-80-7412-194-4.

BOGEŠIĆ, Robert: *Europa između kršćanstva i islama*. Kairos: Evangelical Journal of Theology. 2012, 6, s. 73-88.

Britannica encyclopedia of world religions. Chicago, IL: Encyclopaedia Britannica, Inc, 2006. ISBN 9781593394912.

COUFALOVÁ, Markéta: *Imigrační a integrační politika Francie a Velké Británie*. Praha 2010, 55 s. (nepublikovaná BP). In: <https://is.cuni.cz/webapps/zp/dtdownload/8800010501/?lang=cs>

DUGIN, Aleksandr: *Terakty 13 nojabrja: Made in Hollywood*. In: <http://www.evrazia.org/article/2764> [cit. 2016-04-20].

FÁREK, Martin et al: *Základy religionistiky: světová náboženství, nová náboženská hnutí a religionistika: studijní texty pro pedagogy*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008. 318 s. ISBN 978-80-7395-090-3.

France. *The World Factbook* [online]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/fr.html> [cit. 2016-04-12].

HAERI, Fadhlalla Šajch: *Základy islámu: tradice, historie, vývoj, současnost*. Olomouc: Votobia, 1997. 235 s. ISBN 80-7198-212-1.

HORNÍK, Jan: *Duginova "čtvrtá politická teorie": nastává nová éra dějin, Západ končí*. Praha: Občanský institut, 2014. 11 s. Bulletin OI; č. 269. ISBN 978-80-87944-06-6.

HUNTINGTON, Samuel P: *Sřet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu*. Vyd. 1. Praha: Rybka Publishers, 2001. ISBN 80-86182-49-5.

IMBO, Samuel O.: *Islam in Europe: Current Trends and Future Challenges*. Philosophia Africana. 2010, 13, s. 53-70. Dostupné také z: [https://www.pdcnet.org/C1257CB5005839B6/file/43E0420154E5FD1FC1257CBE004F01D0/\\$FILE/philaficana_2010_0013_0002_0005_0022.pdf](https://www.pdcnet.org/C1257CB5005839B6/file/43E0420154E5FD1FC1257CBE004F01D0/$FILE/philaficana_2010_0013_0002_0005_0022.pdf) [cit. 2016-04-12].

JOCH, Roman: *Radikální islamismus ohrožuje západní společnost*. In: CHMAITILLIOVÁ, Dina (ed.). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí?*. Praha 2006, s. 71-78.

KARIĆ, Enes: *Is 'Euro-Islam' a Myth, Challenge or a Real Opportunity for Muslims and Europe?*. Journal of Muslim Minority Affairs, 22, 2002, s. 435-442., 2002. ISSN: 13602004.

KETTANI, Houssain: *World Muslim Population: 1950 – 2020*. International Journal of Environmental Science and Development, Vol. 1, 2010.

KETTANI, Houssain: *The world muslim population: history & prospect*. Singapur 2014. ISBN 978-981-0772-44-4. 601 s.

KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. 5. vyd. Praha: Vyšehrad, 2011. 292 s., [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7021-925-6.

KROPÁČEK, Luboš: *Vícesměrné perspektivy evropských muslimů*. In: CHMAITILLIOVÁ, Dina (ed.). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí?*. Praha 2006, s. 41-52.

KURTZ, Stanley N. *Poslední dny Evropy*. Praha: Občanský institut, 2011. 11 s. Bulletin OI; č. 243. ISBN 978-80-86972-78-7.

LAQUEUR, Walter. *Poslední dny Evropy: humanistická Evropa nebo islamistická Eurábie?: analýza, perspektiva, prognóza, řešení*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2006. 183 s. ISBN 80-7106-829-2.

LEWIS, Bernard: *Europe and Islam*. Washington, D.C: AEI Press, 2007. 30 s. ISBN 0844771988.

Masarykův slovník naučný. I, A-Č. Praha, 1925.

Masarykův slovník naučný. IV, Ko-M. Praha, 1929.

Muslim population in Europe. *Muslim population in the World* [online]. Dostupné z: <http://www.muslimpopulation.com/Europe/> [cit. 2016-04-15].

OSTŘANSKÝ, Bohuslav: *Evropa a islám v proměnách minulosti*. In: CHMAITILIOVÁ, Dina (ed.). *Islám v Evropě: obohacení, nebo nebezpečí?*. Praha 2006, s. 53-60.

OSTŘANSKÝ, Bohuslav: *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. 1. vyd. Praha: Libri, 2009. 255 s. ISBN 978-80-7277-404-3.

PAVELKOVÁ, Lenka: *Rozpory italské imigrační politiky: mezi strachem z invaze a ekonomickou nutností*. In: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/rozpory-italske-imigracni-politiky-mezi-strachem-z-invaze-a-ekonomickou-nutnosti> [cit. 2016-04-04].

ROBINSON, Francis. *Svět islámu: kulturní atlas*. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 1996. 238 s. ISBN 80-7176-356-x.

SCHANTZ, Borge: *Islam in Europe: Threat or Challenge to Christianity?*. *Missiology*. 21, 4, 443-454, Oct. 1993. ISSN: 0091-8296.

VLČEK, Miroslav: *Nástin religionistiky: přehled dějin náboženství etického zlomu I*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2012. 196 s. ISBN 978-80-245-1914-2.

WARNER, Bill: *Právo šaría pro nemuslimy*. Vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2014. 68 s. ISBN 978-80-263-0765-5.

YAHYA, Harun: *Islam: The Most Rapidly Expanding Religion in Europe*. In: <http://www.harunyahya.com/en/Articles/3400/islam-the-most-rapidly-expanding>. [cit. 2016-04-09]

Přílohy

Seznam příloh

Příloha 1 – Odhad počtu muslimů v Evropě k roku 1950

Příloha 2 – Odhad počtu muslimů v Evropě k roku 1960

Příloha 3 – Odhad počtu muslimů v Evropě k roku 1970

Příloha 4 – Odhad počtu muslimů v Evropě k roku 1980

Příloha 5 – Odhad počtu muslimů v Evropě k roku 1990

Příloha 6 – Odhad počtu muslimů v Evropě k roku 2000

Příloha 7 – Odhad počtu muslimů v Evropě k roku 2011

Příloha 1 – Odhad počtu muslimů v Evropě k roku 1950

Stát	Obyvatelstvo	Muslimové	Podíl muslimů (%)
Albánie	1 227 156	812 199	66,19
Andorra	6 176	0	0,00
Belgie	8 639 369	751	0,01
Bělorusko	7 722 155	12 355	0,16
Bosna	2 662 000	882 187	33,14
Bulharsko	7 250 500	903 557	12,46
Černá Hora	395 587	43 515	10,21
Česká republika	8 925 122	100	0,00
Dánsko	4 271 000	0	0,00
Estonsko	1 095 610	2 739	0,25
Faerské ostrovy	31 500	0	0,00
Finsko	4 029 803	813	0,02
Francie	42 539 287	302 029	0,71
Gibraltar	22 974	20	0,09
Chorvatsko	3 837 297	7 444	0,19
Irsko	2 969 000	2 078	0,07
Island	142 938	0	0,00
Itálie	47 105 000	6 687	0,01
Kosovo	761 000	524 481	68,92
Lichtenštejnsko	13 500	0	0,00
Litva	2 553 159	4 085	0,16
Lotyšsko	1 936 498	968	0,05
Lucembursko	295 587	0	0,00
Maďarsko	9 338 000	934	0,01
Makedonie	1 224 627	346 398	28,29
Malta	311 973	20	0,01
Moldavsko	2 336 432	1 636	0,07
Monako	19 242	306	1,59
Německo	68 374 572	1 884	0,00
Nizozemí	10 120 705	0	0,00
Norsko	3 265 126	0	0,00
Polsko	24 824 000	7 570	0,03
Portugalsko	8 442 750	200	0,00
Rakousko	6 935 100	180	0,00
Rumunsko	16 311 000	30 296	0,19
Řecko	7 632 801	112 665	1,48
San Marino	15 000	2	0,01
Slovensko	3 463 443	0	0,00
Slovinsko	1 467 759	558	0,04
Spojené království	50 562 000	100 000	0,20
Srbsko	5 956 000	85 409	1,43
Španělsko	28 062 963	11 225	0,04
Švédsko	7 041 829	317	0,00
Švýcarsko	4 714 992	1 430	0,03
Ukrajina	36 774 854	100 000	0,27

Zdroje: viz kapitola 6.1 práce

Příloha 2 – Odhad počtu muslimů v Evropě k roku 1960

Stát	Obyvatelstvo	Muslimové	Podíl muslimů (%)
Albánie	1 623 114	1 054 507	64,97
Andorra	8 392	0	0,00
Belgie	9 189 741	1 426	0,02
Bělorusko	8 055 714	12 934	0,16
Bosna	3 277 948	1 118 131	34,11
Bulharsko	7 867 374	885 367	11,25
Černá Hora	471 894	56 468	11,97
Česká republika	9 659 818	150	0,00
Dánsko	4 585 256	41	0,00
Estonsko	1 196 791	2 972	0,25
Faerské ostrovy	34 700	0	0,00
Finsko	4 008 900	802	0,02
Francie	46 520 271	808 320	1,74
Gibraltar	21 636	6	0,03
Chorvatsko	4 159 696	20 799	0,50
Irsko	2 833 997	1 984	0,07
Island	17 586	0	0,00
Itálie	50 197 600	2 101	0,00
Kosovo	963 988	680 595	70,60
Lichtenštejnsko	16 426	0	0,00
Litva	2 711 445	4 470	0,16
Lotyšsko	2 093 458	3 545	0,17
Lucembursko	313 969	0	0,00
Maďarsko	9 983 512	998	0,01
Makedonie	1 406 000	338 200	24,05
Malta	328 517	42	0,01
Moldavsko	2 884 477	2 350	0,08
Monako	22 297	55	0,25
Německo	73 668 454	7 116	0,01
Nizozemí	11 556 008	300	0,00
Norsko	3 591 234	0	0,00
Polsko	29 589 842	7 815	0,03
Portugalsko	9 036 700	200	0,00
Rakousko	7 073 807	217	0,00
Rumunsko	18 403 414	38 647	0,21
Řecko	8 388 553	114 955	1,37
San Marino	9 796	1	0,01
Slovensko	4 144 899	414	0,01
Slovinsko	1 591 523	747	0,05
Spojené království	52 372 000	375 769	0,72
Srbsko	6 678 164	138 608	2,08
Španělsko	30 641 187	18 385	0,06
Švédsko	7 041 829	709	0,01
Švýcarsko	5 429 061	2 703	0,05
Ukrajina	41 869 046	100 872	0,24

Zdroje: viz kapitola 6.1 práce

Příloha 3 – Odhad počtu muslimů v Evropě k roku 1970

Stát	Obyvatelstvo	Muslimové	Podíl muslimů (%)
Albánie	2 156 612	1 374 859	63,75
Andorra	19 545	0	0,00
Belgie	9 650 944	69 856	0,72
Bělorusko	9 002 338	15 940	0,18
Bosna	3 746 111	1 482 336	39,57
Bulharsko	8 489 574	843 864	9,94
Černá Hora	529 604	105 907	20,00
Česká republika	9 795 226	300	0,00
Dánsko	4 937 579	1 852	0,04
Estonsko	1 356 079	3 359	0,25
Faerské ostrovy	38 600	0	0,00
Finsko	4 598 336	823	0,02
Francie	51 954 891	1 662 557	3,20
Gibraltar	24 672	1 979	8,02
Chorvatsko	4 426 221	22 632	0,51
Irsko	2 953 705	2 068	0,07
Island	213 499	0	0,00
Itálie	53 661 100	13 271	0,02
Kosovo	1 243 693	954 769	76,77
Lichtenštejnsko	21 350	8	0,04
Litva	3 128 236	4 911	0,16
Lotyšsko	2 364 127	4 923	0,21
Lucembursko	339 848	54	0,02
Maďarsko	10 337 004	1 034	0,01
Makedonie	1 647 308	414 176	25,14
Malta	325 569	111	0,03
Moldavsko	3 568 873	3 484	0,10
Monako	23 752	247	1,04
Německo	78 556 202	783 360	1,00
Nizozemí	13 599 092	109 600	0,84
Norsko	3 874 133	821	0,02
Polsko	32 526 000	7 261	0,02
Portugalsko	8 611 125	365	0,00
Rakousko	7 491 526	22 475	0,30
Rumunsko	20 252 541	43 098	0,21
Řecko	8 768 641	133 283	1,52
San Marino	19 149	2	0,01
Slovensko	4 528 460	453	0,01
Slovinsko	1 679 051	4 512	0,27
Spojené království	55 606 000	750 000	1,35
Srbsko	7 202 703	196 566	2,73
Španělsko	33 945 845	27 469	0,08
Švédsko	8 081 142	8 106	0,10
Švýcarsko	6 269 783	16 353	0,26
Ukrajina	47 126 517	127 623	0,27

Zdroje: viz kapitola 6.1 práce

Příloha 4 – Odhad počtu muslimů v Evropě k roku 1980

Stát	Obyvatelstvo	Muslimové	Podíl muslimů (%)
Albánie	2 671 412	1 670 530	62,53
Andorra	35 460	163	0,46
Belgie	9 963 374	192 296	1,93
Bělorusko	9 532 516	20 055	0,21
Bosna	4 124 256	1 630 033	39,52
Bulharsko	8 843 528	876 394	9,91
Černá Hora	584 310	115 815	19,82
Česká republika	10 288 726	400	0,00
Dánsko	5 122 065	27 645	0,54
Estonsko	1 464 476	5 016	0,34
Faerské ostrovy	45 318	5	0,01
Finsko	4 787 778	786	0,02
Francie	54 334 871	2 650 380	4,88
Gibraltar	26 479	2 124	8,02
Chorvatsko	1 601 469	29 746	0,65
Irsko	3 400 999	3 741	0,11
Island	228 161	23	0,01
Itálie	56 556 911	17 041	0,03
Kosovo	1 584 440	1 297 811	81,91
Lichtenštejnsko	25 215	421	1,67
Litva	3 391 490	8 651	0,26
Lotyšsko	2 502 816	6 706	0,27
Lucembursko	364 602	441	0,12
Maďarsko	10 711 122	2 142	0,02
Makedonie	1 909 436	546 437	28,62
Malta	364 001	202	0,06
Moldavsko	3 949 756	6 135	0,16
Monako	27 063	567	2,10
Německo	78 418 324	2 164 820	2,76
Nizozemí	14 208 586	443 800	3,12
Norsko	4 078 900	1 006	0,02
Polsko	35 578 016	6 489	0,02
Portugalsko	7 836 504	4 335	0,06
Rakousko	7 555 338	76 939	1,02
Rumunsko	22 130 036	49 275	0,22
Řecko	9 739 589	158 142	1,62
San Marino	21 000	2	0,01
Slovensko	4 976 397	498	0,01
Slovinsko	1 838 381	15 410	0,84
Spojené království	56 329 000	1 250 000	2,22
Srbsko	7 822 795	224 120	2,86
Španělsko	37 488 360	31 490	0,08
Švédsko	8 317 937	30 401	0,37
Švýcarsko	6 365 960	56 600	0,89
Ukrajina	49 609 333	152 642	0,31

Zdroje: viz kapitola 6.1 práce

Příloha 5 – Odhad počtu muslimů v Evropě k roku 1990

Stát	Obyvatelstvo	Muslimové	Podíl muslimů (%)
Albánie	3 244 925	1 989 668	61,32
Andorra	54 507	296	0,54
Belgie	9 978 681	256 961	2,58
Bělorusko	10 151 806	29 317	0,29
Bosna	4 354 911	1 905 829	43,76
Bulharsko	8 487 317	1 112 331	13,11
Černá Hora	615 035	118 016	19,19
Česká republika	10 307 215	495	0,00
Dánsko	5 135 409	70 140	1,37
Estonsko	1 565 662	7 313	0,47
Faerské ostrovy	47 770	18	0,04
Finsko	4 998 478	810	0,02
Francie	56 615 155	3 481 045	6,15
Gibraltar	26 703	1 850	6,93
Chorvatsko	4 784 265	54 814	1,15
Irsko	3 514 643	3 866	0,11
Island	254 793	153	0,06
Itálie	56 778 031	81 775	0,14
Kosovo	1 956 196	1 672 707	85,51
Lichtenštejnsko	29 032	689	2,37
Litva	3 674 802	10 055	0,27
Lotyšsko	2 666 567	11 791	0,44
Lucembursko	384 634	513	0,13
Maďarsko	10 371 878	2 074	0,02
Makedonie	2 033 964	602 526	29,62
Malta	359 107	360	0,10
Moldavsko	4 335 360	11 196	0,26
Monako	29 972	905	3,02
Německo	80 274 632	2 847 338	3,55
Nizozemí	15 010 445	901 000	6,00
Norsko	4 233 116	19 189	0,45
Polsko	38 119 408	5 395	0,01
Portugalsko	8 376 840	9 134	0,11
Rakousko	7 795 786	158 776	2,04
Rumunsko	22 865 945	5 716 486	0,25
Řecko	10 217 135	179 293	1,75
San Marino	23 000	12	0,00
Slovensko	5 274 335	180	0,00
Slovinsko	1 913 355	29 361	1,53
Spojené království	57 808 000	1 500 000	2,59
Srbsko	7 729 236	232 900	3,01
Španělsko	38 872 268	34 342	0,09
Švédsko	8 590 630	173 840	2,02
Švýcarsko	6 873 700	152 200	2,21
Ukrajina	51 452 034	243 074	0,47

Zdroje: viz kapitola 6.1 práce

Příloha 6 – Odhad počtu muslimů v Evropě k roku 2000

Stát	Obyvatelstvo	Muslimové	Podíl muslimů (%)
Albánie	3 158 352	1 898 138	60,10
Andorra	65 844	469	0,71
Belgie	10 296 350	344 325	3,34
Bělorusko	10 045 237	21 820	0,22
Bosna	3 882 359	1 698 920	43,76
Bulharsko	7 928 901	966 978	12,20
Černá Hora	620 145	110 034	17,74
Česká republika	10 230 060	2 676	0,03
Dánsko	5 330 020	169 173	3,17
Estonsko	1 121 582	1 387	0,12
Faerské ostrovy	45 353	4	0,01
Finsko	5 181 115	1 199	0,02
Francie	58 518 395	4 191 512	7,16
Gibraltar	27 495	1 102	4,01
Chorvatsko	4 437 460	56 777	1,28
Irsko	3 803 822	18 639	0,49
Island	279 049	134	0,05
Itálie	56 923 524	519 868	0,91
Kosovo	1 700 132	1 564 121	92,00
Lichtenštejnsko	33 307	1 593	4,78
Litva	3 483 972	2 860	0,08
Lotyšsko	2 377 383	6 468	0,27
Lucembursko	427 350	3 000	0,70
Maďarsko	10 198 315	3 201	0,03
Makedonie	2 022 547	674 015	33,33
Malta	389 947	1 533	0,39
Moldavsko	4 180 215	4 431	0,11
Monako	31 109	706	2,19
Německo	82 259 540	3 897 930	4,74
Nizozemí	15 987 075	1 184 514	7,41
Norsko	4 478 497	56 458	1,26
Polsko	38 230 080	3 537	0,01
Portugalsko	8 699 515	12 014	0,14
Rakousko	8 032 926	338 988	4,22
Rumunsko	21 680 974	67 257	0,31
Řecko	10 934 097	635 267	5,58
San Marino	26 941	13	0,05
Slovensko	5 379 455	1 212	0,02
Slovinsko	1 964 036	47 488	2,42
Spojené království	58 789 194	1 591 126	2,71
Srbsko	7 498 001	239 658	3,20
Španělsko	40 476 723	256 780	0,63
Švédsko	8 882 792	395 771	4,46
Švýcarsko	7 288 010	310 807	4,26
Ukrajina	48 240 902	437 422	0,91

Zdroje: viz kapitola 6.1 práce

Příloha 7 – Odhad počtu muslimů v Evropě k roku 2011

Stát	Obyvatelstvo	Muslimové	Podíl muslimů (%)
Albánie	2 800 138	1 646 201	58,79
Andorra	84 825	492	0,58
Belgie	11 000 638	618 726	5,62
Bělorusko	9 661 508	23 671	0,25
Bosna	3 882 359	1 698 920	43,76
Bulharsko	5 758 301	577 139	10,02
Černá Hora	620 029	118 477	19,11
Česká republika	10 562 214	3 385	0,03
Dánsko	5 534 738	225 436	4,07
Estonsko	1 094 564	1 508	0,14
Faerské ostrovy	48 568	34	0,07
Finsko	5 401 267	10 088	0,19
Francie	65 296 094	5 223 688	8,00
Gibraltar	28 956	1 158	4,00
Chorvatsko	4 284 889	62 977	1,47
Irsko	4 589 002	34 876	0,76
Island	318 452	644	0,20
Itálie	60 340 328	1 428 272	2,37
Kosovo	1 739 825	1 663 412	95,56
Lichtenštejnsko	36 149	1 960	5,42
Litva	3 043 429	2 727	0,09
Lotyšsko	2 070 371	5 447	0,26
Lucembursko	520 556	10 411	2,00
Maďarsko	9 937 628	5 579	0,06
Makedonie	2 077 328	716 678	34,50
Malta	406 771	4 068	1,00
Moldavsko	3 694 121	1 847	0,05
Monako	32 915	599	1,82
Německo	81 751 602	4 465 228	5,46
Nizozemí	16 665 799	1 375 791	8,26
Norsko	4 920 300	106 735	2,17
Polsko	38 501 000	6 192	0,02
Portugalsko	8 989 849	20 640	0,23
Rakousko	8 375 164	419 596	5,01
Rumunsko	20 121 641	64 389	0,32
Řecko	11 183 393	319 845	2,86
San Marino	32 423	16	0,05
Slovensko	5 397 036	1 935	0,04
Slovinsko	2 000 092	48 002	2,40
Spojené království	63 182 178	2 786 635	4,41
Srbsko	7 186 862	222 828	3,10
Španělsko	46 152 926	1 061 354	2,30
Švédsko	9 415 570	667 564	7,09
Švýcarsko	6 587 556	320 958	4,87
Ukrajina	45 603 516	446 914	0,98

Zdroje: viz kapitola 6.1 práce